

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor (kombinace): Penitenciární péče

TRESTNÁ ČINNOST DĚTÍ A MLÁDEŽE
DELIQUENCY OF CHILDREN AND
ADOLESCENTS

Bakalářská práce: 09-FP-KSS-4022

Autor:

JANA ŠIMKOVÁ (ŠIMKOVÁ)

Podpis:

Adresa:

Petrovice 126

471 25 Jablonné v Podještědí

Vedoucí práce: Mgr. Jana Pittnerová

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
74	32	0	30	34	1

V Liberci dne: 01.04.2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Jana Šimková
adresa: Petrovice 126, Jablonné v Podještědí
studijní obor (kombinace): Penitenciární péče
Název BP: **Trestná činnost dětí a mládeže**
Název BP v angličtině: **Delinquency of Children and Adolescents**
Vedoucí práce: Mgr. Jana Pittnerová
Konzultant:
Termín odevzdání: 15. 4. 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 20. 3. 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): Jana ŠIMKOVÁ

Datum: 18. 03. 2010

Podpis:

Název BP: TRESTNÁ ČINNOST DĚTÍ A MLÁDEŽE

Vedoucí práce: Mgr. Jana Pittnerová

Podpis:

Cíl: Zjistit vývoj trestné činnosti u dětí a mládeže v okrese Česká Lípa a dále na základě analýzy zjištěných výsledků formulovat vhodný preventivní program prevence kriminality mládeže.

Požadavky: Analýza současného stavu trestné činnosti dětí, formulace teoretických východisek pro zjištění kriminality mládeže, vymezení a příprava průzkumu s časovým harmonogramem sběru dat. Stanovení zjištěných závěrů a formulace návrhu opatření formou preventivního programu.

Metody: Analýza sekundárních zdrojů, dotazování, statistické metody.

Literatura: MATOUŠEK, Oldřich, KOLÁČKOVÁ, Jana, KODYMOVÁ, Pavla. *Sociální práce v praxi*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

MATOUŠEK, Oldřich, KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X.

NOVOTNÝ, Petr. *Epidemie delikvence*. 1. vydání. Liberec: Dialog, 2006. ISBN 80-8676-145-2.

KOUDELKOVÁ, Anna. *Psychologické otázky delikvence*. 1. vydání. Praha: Viktoria Publishing, 1995. ISBN 80-7178-226-2.

TRESTNÍ ZÁKON, TRESTNÍ ŘÁD.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne:

01.04.2010

Jana Šimková

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Janě Pittnerové za odborné vedení a poskytnutí cenných informací a připomínek při zpracování bakalářské práce.

Název bakalářské práce: Trestná činnost dětí a mládeže

Název bakalářské práce: Delinquency of Children and Adolescents

Název bakalářské práce: Delinquency von Kindern und Jugendlichen

Jméno a příjmení autora: JANA ŠIMKOVÁ

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2009/2010

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jana Pittnerová

RESUMÉ:

Bakalářská práce se zabývá problematikou kriminality dětí a mládeže. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je věnována cíli objasnit příčiny vzniku delikventního chování mládeže, a to především působením vlivů rodiny, školy, vrstevníků a působením dalších důležitých faktorů v životě mládeže. Dále nám má ukázat dnešní přístup k mládeži v trestním řízení a specifikovat mládeží nejčastěji páchané trestné činy.

Praktická část je věnována průzkumovému šetření pomocí nestandardizovaného dotazníku, který je zaměřen na děti v základních školách na Českolipsku a dále statistickému zkoumání vývoje trestné činnosti dětí a mládeže na okrese Česká Lípa. Předmětem této části je analyzovat největší zastoupení trestné činnosti mládeže na okrese Česká Lípa a vyhodnotit kriminální znalost mládeže. V závěru práce je formulován možný preventivní program, který by mohl přispět ke snížení kriminality mládeže.

Klíčová slova: dítě, mladistvý, osobnost, chování, agresivita, delikvence, kriminalita, trestný čin, přestupek.

THE SUMMARY:

The Bachelor Thesis deals with the issue of child and juvenile delinquency. The Thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part is devoted to the causes of the occurrence of juvenile delinquency, especially the influence of a family, school, peers and the effects of other important factors in the lives of the youth. At the same time, the Thesis outlines today's approach to the youth in criminal proceedings and specifies the most frequently committed crimes.

The practical part is devoted to the research investigation using a non-standardized questionnaire which focuses on children in elementary schools in the

Česká Lípa District and a statistical research of the development of child and juvenile delinquency in the Česká Lípa District. The aim of this part is to analyze the largest representation of juvenile delinquency in the Česká Lípa District and evaluate criminal experience of children and youth in the district. In the end of the Thesis, there is the formulation of a possible preventive programme that could contribute to the reduction in juvenile delinquency.

Keywords: child, adolescent, personality, behaviour, aggression, delinquency, criminality, crime, offense.

ZUSAMMENFASSUNG:

Die Bakkalararbeit befasst sich mit der Problematik der Kriminalität der Kinder und Jugendlichen. Die Arbeit ist in den theoretischen und praktischen Teil geteilt. Der theoretische Teil ist den Ursachen der Entstehung des delinquenten Verhaltens der Jugendlichen, und zwar vor allem der Wirkung der Einflüsse der Familie, der Schule, der Altergenossen und Wirkung weiterer wichtigen Faktoren im Leben der Jugendlichen gewidmet. Zugleich befasst sich die Arbeit mit der Einstellung zu den Jugendlichen im Strafverfahren in der jetzigen Zeit und spezifiziert die am häufigsten verübten Straftaten.

Der praktische Teil ist der Untersuchung mit der Methode des nicht standardisierten Fragebogens gewidmet, der sich auf die Kinder in die Grundschulen in der Region Česká Lípa konzentriert und weiter der statistischen Untersuchung der Entwicklung der Straftätigkeit der Kinder und Jugendlichen im Bezirk Česká Lípa. Das Ziel dieses Teiles ist es, die größte Vertretung der Straftätigkeit der Jugendlichen im Bezirk Česká Lípa zu analysieren und die kriminelle Erfahrungen der Kinder und Jugendlichen in der gegebenen Region auszuwerten. In der Schlussfolgerung der Arbeit ist ein mögliches präventives Programm formuliert, das zur Erniedrigung der Kriminalität der Jugendlichen beitragen könnte.

Schlüsselwörter: Kind, Jugendlicher, Persönlichkeit, Verhalten, Aggressivität, Delinquenz, Kriminalität, Straftat, Verstoß.

OBSAH

ÚVOD	10
-------------------	-----------

ČÁST TEORETICKÁ

1 PŘÍČINY VZNIKU KRIMINALITY	11
---	-----------

1.1 Vliv dědičnosti.....	11
1.2 Vliv konstituce.....	12
1.3 Vliv osobnosti.....	14
1.4 Vliv rodiny.....	17
1.5 Vliv školy.....	20
1.6 Společenské vlivy na delikvenci mládeže	21
1.6.1 Minoritní společnosti.....	21
1.6.2 Vliv médií.....	23
1.6.3 Vliv delikventní party.....	24

2 PŘÍSTUPY VE VYŠETŘOVÁNÍ MLÁDEŽE	25
--	-----------

2.1 Činnost policie	25
2.2 Spolupráce policie s dalšími úřady	27
2.3 Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let.....	27
2.3.1 Opatření uložena dětem mladším patnácti let	28
2.4 Řízení ve věcech mladistvých	30
2.4.1 Řízení ve věcech přestupku.....	30
2.4.2 Trestní odpovědnost mladistvých.....	31
2.4.3 Opatření uložená mladistvým.....	32

3 MLÁDEŽÍ NEJČASTĚJI PÁCHANÉ TRESTNÉ ČINY.....	37
---	-----------

ČÁST PRAKTICKÁ

4 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ.....	40
---------------------------------	-----------

4.1 Cíl a hypotézy	40
4.2 Použité metody a metodika průzkumů	40
4.2.1 Nestandardizovaný dotazník pro žáky základních škol	40
4.2.2 Analýza sekundárních zdrojů a statistických šetření.....	41

4.2.3	Technika analýzy sekundárních zdrojů	41
4.3	Charakteristika zkoumaného vzorku	41
5	VYHODNOCENÍ.....	41
5.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření dětí Základní školy v Jablonném v Podještědí.....	41
5.1.1	Interpretace výsledků první části dotazníkového šetření	42
5.1.2	Interpretace výsledků druhé části dotazníkového šetření.....	48
5.2	Analýza statistických dat	55
5.2.1	Porovnání statistik okresu Česká Lípa a statistik Ministerstva vnitra České republiky	55
5.2.2	Nejčastěji páchané trestné činy na okrese Česká Lípa	58
5.3	Vyhodnocení předpokladů.....	62
6	ZÁVĚR	65
6.1	Stanovení preventivního programu do praxe.....	66
	Seznam použitých zdrojů.....	69
	Seznam tabulek a grafů.....	72
	Seznam příloh	74

ÚVOD

Pracuji jako policejní inspektorka u Policie České republiky a jsem zaměstnána na místně příslušném obvodním oddělení. O problematiku kriminality dětí a mládeže se zajímám především z profesního hlediska, neboť s tímto druhem trestné činnosti přicházím velmi často do styku.

Běžná policejní praxe dokazuje nárůst kriminality dětí a mladistvých. Tato bakalářská práce vyzdvihuje důležitost výchovy a zázemí v životě dětí a mladistvých, kteří se v důležitém vývojovém období dostávají do různých forem delikventního chování. Velmi často se setkáváme v praxi se zneužitím vlastních potomků dospělými, kteří tak využívají trestné neodpovědnosti dětí mladších patnácti let. Téměř všechny děti a mladiství pochází z rozvrácených nebo delikventních rodin. Takové děti jakoby měly předurčené delikventní chování i do budoucna

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na vývoj trestné činnosti u dětí a mládeže v okrese Česká Lípa. V teoretické rovině přiblížíme problematiku kriminality mladistvých z pohledu odborných pramenů. Přitom se zaměříme na důležitou legislativu, která danou problematiku řeší. Další kapitoly věnujeme příčinám vzniku kriminality, kterým se budeme podrobně věnovat, neboť se domníváme, že si zasluhují významnou pozornost.

Praktická část se bude věnovat průzkumovému šetření pomocí nestandardizovaného dotazníku, který je zaměřen na děti v Základních školách na Českolipsku. Pomocí analýzy současných statistických údajů o kriminalitě mládeže vyhodnotíme situaci v dané lokalitě. Na základě zjištěných údajů se pokusíme formulovat příklady vhodných preventivních programů, které by mohly kriminalitu dětí a mládeže snížit či omezit. Čerpat přitom budeme z dobré policejní praxe.

Doufáme, že zpracovaný materiál pomůže do budoucna hledat cestu ke snížení trestné činnosti dětí a mladistvých.

ČÁST TEORETICKÁ

1 PŘÍČINY VZNIKU KRIMINALITY

1.1 Vliv dědičnosti

Genetická zakotvenost lidského chování je aspekt současnými společenskými vědami stále nedoceněný. Prakticky všechny osobnostní vlastnosti i většina lidských postojů, a dokonce i zájmů je dědičná. Lidské individuální charakteristiky jsou však z tohoto hlediska mnohem méně prozkoumány než z hlediska vlivů prostředí (zejména vlivů rodiny a jiných skupin).

Biologické determinanty delikventního chování byly již v minulém století předmětem studií odborníků zaměřených na delikvenci – v nich však byly pouze zjišťovány „degenerativní znaky“ příznačné pro „rodilé“ zločince (např. pověstné tvary ušních boltců popsané lékařem Lombrosem na konci 19. století).

Delikvence je chování. Chování je podmíněno velice komplexně. Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které na ně mají vliv. Genetická dispozice může být odpovědná např. za sníženou sebekontrolu či za hyperaktivitu. Tyto vlohy však samy o sobě nevedou k vytvoření delikventní party, která vyloupí obchod. Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní jednání neuskutečnilo. Genetická vloha snižuje, resp. zvyšuje práh působení vlivů prostředí. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.21-23)

Obecně platí, že čím je geneticky podmíněná porucha rozvoje určité funkce závažnější, tím méně se zde mohou uplatnit vlivy prostředí. Genetické vlohy určují míru rizika vzniku nějaké psychické odchylky.

Pravděpodobnost vzniku určité kombinace dědičných dispozic je závislá na způsobu partnerského výběru, různé psychické vlastnosti neovlivňují tyto preference stejným způsobem. Variabilita dědičných předpokladů potomků je vždycky ovlivněna nenáhodností partnerské volby jejich rodičů. Takoví rodiče svým potomkům předávají nejen méně výhodné genetické dispozice, ale navíc i jejich výchova, resp. celkové klima domova, bývá více či méně disfunkční. Podíl dědičnosti a vlivu prostředí na vzniku určité psychické odchylky může být různý, v závislosti na povaze této vlastnosti.

Dědičnost mnoha psychických poruch a chorob lze označit jako heterogenní. Jednou z teorií je Gershonova teorie vulnerability, tj. zvýšené zranitelnosti. Je definována jako stabilní vrozená citlivost, resp. dispozice k určitému způsobu zpracování zátěžových podnětů, jako rizikový faktor pro vznik psychických poruch.(Vágnerová, 2003, s.12-15).

Vliv dědičnosti na antisociální chování lidí prokázal i výzkum dětí, které byly adoptovány ihned po porodu. Rodiče jedné skupiny těchto dětí měli antisociální poruchu osobnosti nebo závislost na alkoholu, rodiče druhé skupiny těchto dětí uvedené znaky neměli. Jestliže se biologičtí rodiče adoptovaného dítěte chovali antisociálně, pak byla mnohem větší pravděpodobnost, že se dítě bude v průběhu dospívání rovněž chovat antisociálně: u těchto dětí se útočné chování a další příznaky antisociální poruchy chování objevují častěji než u adoptivních dětí, jejichž biologičtí rodiče se antisociálně nechovali. V dospělosti se u dětí antisociálních rodičů, adoptovaných do jiných rodin, objevuje vyšší výskyt antisociální poruchy osobnosti.(Koukolník, Drtinová, s.169)

Z výše uvedeného je zřejmé, že vliv genetické výbavy po rodičích je nemalý. Dědění delikventního jednání je bohužel neovlivnitelné a v současném utváření společnosti mu nelze zabránit. Nelze zamezit styku antisociálních rodičů, a tím předejít vytvoření nového jedince s možnými sklony k delikventnímu jednání. Lze pouze tyto ohrožené jedince od raného dětství usměrňovat, což v mnoha případech nevede ke kladnému výsledku. V případě kladné výchovy a dalších opatření lze však předejít mnoha tragičtějším dopadům života takového dítěte.

1.2 Vliv konstituce

V této kapitole jako příklad uvádíme některé vlivy konstituce, které předpokládají větší výskyt deviantního chování u dětí a mladistvých. Zmíníme se o poruchách osobnosti syndromu hyperaktivity a psychopatie. Dále je třeba zmínit vliv rozumových schopností jedince a pohlaví jedince.

Syndrom hyperaktivity. Trvalý neklid a velké kolísání pozornosti jsou nejnápadnějšími znaky dětské poruchy, která byla po druhé světové válce u nás nazývána lehkou dětskou encefalopatií (LDE) a později byl pro ni přejet anglosaský titul minimální mozková dysfunkce (MMD). Nejnověji se odborníci kloní k označování tohoto souboru příznaků jako syndromu hyperaktivity. K dalším symptomům tohoto

syndromu patří změny nálad, impulzivita chování a nápadná neobratnost. Nedostatek koordinace a zábran je patrný nejen v pohybové aktivitě těchto dětí, ale i v řeči - děti bývají charakterizovány jako neposedné a neustále mluvící. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.27)

Hyperaktivní syndrom představuje rizikový faktor pro vznik sekundárních poruch chování, které mají charakter sociální maladaptace. Disharmonický vývoj osobnosti u dětí obvykle předchází různé podoby specifických poruch osobnosti tak, jak je známe u dospělých. Podstatnou složkou vývoje dítěte je psychosexuální vývoj a jeho případné komplikace (např. porucha pohlavní identity).

Na hyperaktivní poruchy mohou navazovat sekundární formy chování, které vznikají při nevhodném výchovném přístupu. Nevhodný výchovný přístup je rizikový pro vznik poruch chování. (Pešatová, 2006, s.52)

Psychopatie je většinou psychiatrických škol pojímána jako trvalá, vrozená osobnostní dispozice, která staví člověka mimo normu. Mezi normou a psychopatií se ještě někdy rozlišují *akcentované osobnosti* a *anomální osobnosti*. Psychopatie, případně i oba další typy odchylek od normy, jsou diagnostikovány u pachatelů trestné činnosti velmi často. U mladistvých je ovšem nesnadné odlišit povahové změny vyvolané bouřlivěji probíhajícím dospíváním od stálých povahových rysů, případně od projevů procesuálního psychického onemocnění. Hlavním kritériem při diagnostikování psychopatie je stálá, od dětství se projevující nerovnováha ve skladbě osobnostních vlastností, takže některé jsou nápadně vyvinuté, případně některé nápadně chybí. Nositel této poruchy má kvůli ní opakované, stereotypní konflikty v sociálním prostředí; okolím je považován přinejmenším za podivína.

Ke konstitučním disponujícím faktorům je obvykle počítána i snížená úroveň **rozumových schopností**, opakovaně potvrzovaná průzkumy mladých i dospělých lidí ocitajících se ve věznicích a nápravných ústavech. Rozumové schopnosti měřené inteligenčními testy jsou prokazatelně více determinovány dědičností než učením.

Disponujícím konstitučním faktorem je i **pohlaví jedince**. Muži se podle dostupných statistik dopouštějí trestných činů mnohem častěji než ženy, a to ve všech společnostech, ve všech dobách, nezávisle na své příslušnosti k etnické skupině i nezávisle na druhu trestné činnosti. Rozdíl v mírách mužské a ženské kriminality je připisován vrozeně vyšší agresivitě mužů (myslí se agresivita přímá, neslovní), jež by

mohla být ovlivňována mužským pohlavním hormonem testosteronem, který působí nejen na fungování mozku, ale i na utváření těla. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.31-33)

Vliv konstituce stejně jako dědičnost nelze zcela ovlivnit. Lze jen usměrnit. Opět je třeba zdůraznit význam výchovy. Odlišná výchova je nutná u jedinců mužského či ženského pohlaví. Jiná výchova je zapotřebí při zjištění poruch osobnosti. Výchovu je důležité korigovat dle možných rozumových schopností dítěte. Je třeba dbát na jedinečnost člověka a na jeho autonomii. Po dítěti, které není rozumově zdatné, či jeví známky poruch osobnosti, nemůžeme požadovat takové nároky jako u dítěte nadaného a zdravého, ale i u tohoto dítěte lze vyvolat pocit zodpovědnosti, normality a zamezit tak delikventnímu jednání. Stejně tak lze ovlivnit cílenou výchovou agresivnější chování mužů.

1.3 Vliv osobnosti

Eysenck definuje osobnost jako relativně trvalou organizaci charakteru, temperamentu, intelektu a tělesných vlastností, které specifickým způsobem určují přizpůsobení jedince prostředí.

Podle Eysenckovy teorie osobnosti je delikvence projevem nedostatečné socializace, jež se uskutečňuje prostřednictvím podmiňování. Delikventní chování bývá spojeno s potížemi s podmiňováním, které mají především extroverti. Eysenck předpokládal, že osobnost delikventa se vyznačuje vysokou extroverzí a neerotičností, ale také psychotičností ve srovnání se zdravou populací. Mimo to lze u delikventů očekávat také podstatně vyšší stupeň impulzivity, která by u nich mohla ještě více narušovat jejich adaptaci..

Zdá se, že příčiny delikventní činnosti lze jen nesnadno vysvětlit pouze v rámci vymezeném Eysenckovými dimenzemi osobnosti, alespoň v našich sociálně kulturních podmínkách. Eysenck přehlíží sociální vlivy, neboť se domnívá, že nejsou tématem psychologické vědy, ale sociologie, ačkoliv v genezi delikventního chování považuje sociální podmiňování za významné hledisko. (Koudelková, 1995, s. 65-67)

Při chápání osobnosti dítěte (pro naši práci hovoříme o období prepuberty) a osobnosti mladistvého (hovoříme převážně o období puberty) je třeba znát , co se odehrává v člověku v těchto rizikových vývojových stádiích. Díky těmto znalostem je možno předejít výchovným chybám a částečně předejít delikventnímu utváření osobnosti dítěte a mladistvého.

Prepuberta (10-12 let). Konec dětství je svým způsobem i obdobím „vstupu do světa společných hodnot“, vše je ale „hodnotné“ jen tehdy, má-li to hodnotu i v očích jiných. Dokonce i oblečení „musí mít“ znaky oceňované vrstevníky. Dítě se tak stává dosti konformní - chce být hodné, dobře se učit, líbit se kamarádům atp. - nicméně ještě se mu to často nedaří.

S věkem se začínají dožadovat větší svobody. Vadí jim, když za ně rozhoduje někdo jiný, domnívají se, že by už samy dokázaly sledovat vlastní povinnosti. Stále více tak u nich sílí snaha výrazněji zasahovat do výběru osobních zájmů a cílů. Přestávají se již omezovat jen na pasivní přebírání názorů autorit a snaží se pozvolna v rámci svých možností o stále samostatnější úsudky. Proto se mezi sebou často přou. Usměrnujícím faktorem se však stávají mínění ostatních kamarádů, zvláště „hodnoty, normy a cíle“ referenční skupiny vrstevníků. (Čačka, 2000, s.108)

Puberta (12-17 let). Je to doba vymykání se z pout rodiny a hledání nezávislé cesty životem, doba vnitřních i vnějších konfliktů bez jasných životních norem, plánů, stylu, s kolísavým sebevědomím atp. Nedůtklivost s přecitlivělostí napovídá, že jedinec ještě nedospěl k vnitřní harmonii. Po vrcholné fázi dětství tak nastává vlivem hormonálních změn a nového sociálního zařazení období s řadou charakteristických projevů např.:

1. V oblasti citů - zvýšená emocionalita, projevy lability emocí, poslušnost střídaná s nedůtklivostí, přátelskost s urážlivostí až hrubostí;

2. V oblasti Jáství - nejistota projevu, společenskost se snahou po izolaci, labilita sebehodnocení, halasná předvádivost přehlušující pocity méněcennosti, nadšení střídané nezájmem až apatií;

3. V oblasti vůle - klackovité chování, nevyvážené reakce a výkony, čínorodost střídající se s leností atp.

Nelze si však představovat, že všechny uvedené příznaky může někdo překonat sám od sebe a navíc si najít i tu „nejlepší cestu dál“. Významným „světlem v temnotách“ a nadějí všech vychovatelů je postupně se prohlubující vnitřní „orientace na dospělost“. Spočívá v úsilí o nové kvality sebepojetí, přispívající k vyšší integrovanosti osobnosti - hlavnímu úkolu fáze dospívání. (Čačka, 2000, s. 228)

Ze srovnávacích studií založených na popisu chování bylo zjištěno následující:

Často zkoumaným jednotlivým znakem osobnosti, o němž se předpokládá, že se podílí na kriminálním chování mládeže, je **impulzivita**, čili opačně vymezeno, schopnost odložit uspokojení. Mnoho studií prokázalo, že osoby chovající se delikventně dávají přednost okamžitému uspokojení před uspokojením vzdáleným, a to i v případech, kdy odměna za oddálené uspokojení potřeby je mnohokrát vyšší než zisk, který přinese okamžité uspokojení potřeby. Osoba se sklonem k delikvenci má tendenci jednat podle hesla: Lepší vrabec v hrsti nežli holub na střeše.

Dalším často zkoumaným znakem osobnosti v souvislosti s delikventním jednáním je **sebehodnocení** (self-concept). S větší přesvědčivostí než u předchozí charakteristiky docházejí výzkumníci k závěru, že většina delikventně jednajících lidí má negativní sebehodnocení, že si sebe neváží, že sami sobě nepřipisují hodnotu, případně - v mírnějších formulacích - že nemají o své hodnotě jasnou představu, že jejich sebehodnocení je zmatené, plné protikladů. U menší podskupiny delikventně jednajících mladistvých je naopak zjišťováno sebehodnocení nerealisticky zvýšené, jež je dáváno do souvislosti s vysokou pohotovostí k agresivní obraně vlastní osoby. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.55-56)

Osobnost je specificky lidské dynamické uspořádání duševního života, je to bio – psycho – sociální jednota (interakce psychických, somatických a sociálních jevů), syntéza všeho původního (zděděného, vrozeného) a získaného (osvojeného během individuálního vývoje, zejména v průběhu socializačního procesu). Její podstatnou charakteristikou je typičnost, jedinečnost pro daného jednotlivce, projevující se chováním, jednáním a sebeuvědoměním. Osobnost je součástí prostředí (přírodního, společenského), které ji v určité míře ovlivňuje a na které ona specifickým způsobem působí. (Švingalová, 2006, s.8-10)

Člověk, který se dopouští trestné činnosti, má z hlediska běžného názoru vždycky narušenou **morálku**. Průzkumy prováděné na delikventně se chovající mládeži neukazují významné rozdíly mezi touto mládeží a mládeží nedelikventní v prvním znaku. I delikventně se chovající mladiství většinou dobře vědí – na úrovni neangažovaného názoru -, co je pro ně a pro společnost „dobré“ a co „zlé“. Jenom jistá malá část delikventně se chovající mládeže má morální postoje z hlediska standardní morálky zcela zavrženíhodné, odvozené např. z postojů vůdců satanistických skupin (člověk má realizovat všechny své sklony, včetně zlých a deviantních, aby se vnitřně osvobodil) nebo z postojů vůdčích osobností skinheadských skupin (člověk má bojovat

za rasovou čistotu své země a nemilosrdně pronásledovat příslušníky jiné rasy jen proto, že mají jinou barvu pleti). Pachatelé většiny ostatních trestných činů vědí – podle výsledků empirického šetření – velmi dobře, že to co provedli, dělat neměli, cítí jen o něco menší zábrany k provedení trestného činu a v menší míře než jiní mladí lidé (kteří meze zákona nikdy nepřekračují) pociťují následné pocity studu a pocity viny.

Komunikační dovednosti a způsob řešení konfliktů jsou dalšími znaky, v nichž se průměry delikventně a nedelikventně jednajících mladých lidí liší. Delikventně jednající jedinci mají, jak se dá předpokládat, v průměru nižší schopnost vnímat sociální významy lidského chování, řadí je do méně kategorií, hůře tolerují dvojznačnost v sociální komunikaci, na sociální chování reagují méně přiměřeně – z hlediska běžných norem – a konflikty řeší méně konstruktivně, zkratovitěji i agresivněji. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.57 a 59)

V policejní praxi se často setkáváme s mládeží, která má narušenou morálku a sebehodnocení. Věk dospívání se stále snižuje a ještě malé děti se musí poprat s problémy, náležitými dospělému. Díky stále se zvyšující zátěži na dětskou osobnost se snižuje i věk, kdy se dítě začíná chovat impulsivně. Můžeme zde hovořit o typickém „pubertáckém chování“. Díky této zátěži, kterou na dítě společnost nakládá, vzniká spousta předpokladů k tomu, aby dítě svou osobností problém nezvládlo a jednalo pak asociálně.

1.4 Vliv rodiny

V současné době často narážíme na pojem **mnohoproblémová rodina**. Jedná se o rodinu, která má více jak jeden problém, a to v delším časovém úseku.

Individuální problémy, které se v mnohoproblémových rodinách v různých kombinacích vyskytují, jsou zločinnost, závislost na návykových látkách, závislost na hazardních hrách, nezaměstnanost, prostituce, nechtěné, případně předčasné těhotenství, zanedbávání, týrání a zneužívání (jehož adresáty mohou být děti, střední generace i staří lidé), incestní chování k sourozenci, záškoláctví dětí, útky dětí z domova, osobnostní poruchy, duševní nemoci, sebevražedné pokusy a sebevraždy, somatické nemoci, zdravotní a mentální postižení, poruchy chování u dětí, poruchy učení u dětí, předčasné ukončení vzdělávání u dětí a dospívajících aj. (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2005, s.76)

Studie delikventně jednajících mladistvých založené na jejich popisu rodinného prostředí ukazují **rodinné prostředí** přestupníků zákona jako **chladné** s minimem rodičovského zájmu o děti. Rodiče jsou dětmi charakterizováni jako pasivní či odmítaví, nezainteresovaní na potřebách dítěte. V takových rodinách je pravděpodobnější, že se u dítěte vyvine některý z výše zmíněných druhů nejisté vazby k rodiči, a tím pádem i ke světu dospělých. Častěji asi půjde o vazbu vyhybavou (která je příznačná pro děti rodičů, již se cítí nároky dětí přetížení) a dezorganizovanou (pro niž vytváří půdu agresivní odmítání dítěte, těžké tělesné trestání, event. sexuální zneužívání a přetěžování dítěte dospělými odpovědnostmi).

Zvláštní kategorii tvoří děti, které rodinné prostředí vůbec nepoznaly. Byly vychovávány v kolektivních institučních zařízeních; obvykle prošly celou sérií náhradních domovů. Tyto v pravém slova smyslu deprivované děti mají nejen oslabenou schopnost navazovat vztahy a nalézat v nich uspokojení, mají i oslabený smysl pro „civilní“ (rozuměj: neústavní) realitu. Jejich delikventní chování během dospívání a časně dospělosti může být někdy projevem naivity a „vrstevnického“ vidění světa, které neměly možnost korigovat v dlouhodobém vztahu k respektovanému dospělému a také ve vztahu k mimoústavním institucím. Jejich adaptace na ústav je samozřejmě lepší než adaptace na samostatný život mimo ústav; proto pro ně může být vazba i vězení vlastně známým prostředím, které nevědomky upřednostňují před náročnou samostatností života na svobodě. (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 43)

Matějček, Bubleová, Kovařík (1997, s. 26) uvádí, že plná jedna třetina osob z dětských domovů se v pozdějším věku dopustila trestných činů - celkem 20 osob, tj. 36 %. (Je to nejvyšší procento ze všech pěti sledovaných souborů.) Z podrobného rozboru provedeného K. Netíkem (1994) pak vyplývá, že v tomto souboru převládají vícenásobní recidivisté (79 % potrestaných osob), kteří se dopouštějí sice méně závažných trestných činů, zato však častěji než trestané osoby z jiných souborů. Častější než v jiných souborech jsou u nich také tresty nepodmíněné (60 % z celkového počtu trestů). Přitom však pozoruhodným nálezem zůstává skutečnost, že svou kriminální kariéru začínají relativně později (!) než jedinci ostatních souborů. **Rozvrat rodiny** provokuje v nezralé dětské psychice řadu traumat a pocity křivd, které budou sice po jistém čase takzvaně zapomenuty, jenomže z nich plynoucí emoční poškození zůstane už definitivně nezvratné. Také střídavý pobyt u jednoho z rodičů, který je dnes při rozhodování

českých soudů stále oblíbenější, provokuje už v rané dětské mysli lstivou životní strategii, která se ovšem v době dospívání může transformovat až do proviňování.

Finální výchovné výsledky rozvrácených rodin jsou v některých ohledech doslova děsivé, zejména když produktem rodinné výchovy bývají dosud psychicky nedozrálí, a přesto už dospělí lidé bez ochoty převzít odpovědnost sami za sebe, natož dokonce za jiné, lidé bez schopnosti nalézt životní cíl, občané bez emočního, hodnotového a charakterového ukotvení, osobnosti bez potřeby být prospěšné, zato však s nadměrně silnou chutí takzvaně si užít života, lidé toužící dostávat a brát, jenže bez snahy něco protihodnotou nabídnout a bez ochoty cokoli poskytnout.

Současný rozmach delikventního jednání nezletilců a mladistvých významně podporuje také počáteční „úspěšnost“ tohoto jednání. Přinejmenším 50 % deliktů zůstane neodhaleno ať už rodiči, pedagogy nebo orgány činnými v trestním řízení, přičemž policie zareaguje ostražitě a aktivně v nejlepším případě jen v 10 až 20 % případů. Například vandalismus, ona vstupní prověrka navozující pokušení k dalšímu závažnějšímu proviňování, zůstává fakticky neodhalován. Poněkud příznivější statistická čísla vykazující odhalování deliktů jsou uváděna v případech násilných činů a u krádeží. (Novotný, 2006, s. 31 a 33)

Nejprekvapivějším současným trendem je nárůst kriminality u mladistvých, kteří žijí v úplné, **stabilní rodině**. Výzkumníci tyto nálezy zatím nedokázali přesvědčivě vysvětlit. Existují dvě skupiny hypotéz - první předpokládá "skrytou patologii" rodiny, kterou nemůže zachytit sociologické šetření prováděné "z ptáčích perspektivy"; druhou skupinu hypotéz spojuje předpoklad, že vliv rodiny na děti v dospívání stále klesá, děti jsou stále více odkázány na výchovu v institucích, na pasivní sledování médií, na neřízenou interakci ve spontánně vzniklých partách. Nepřirozenost "panelákového" životního stylu je nabíledni - lidský život je roztržštěn do nespojitých, vysoce předepsaných rolí. Vedle nich se otevírá prázdnota čím dál méně předepsané role rodinné, prázdnota volného času, který zbývá po vykonání čím dál jednodušeji zvládnutelných domácích prací, prázdnota naplňovaná "zábavami". Je pravděpodobné, že oba druhy hypotéz mohou platit současně, a to nejen statisticky; oba mohou vysvětlovat sklon ke kriminálnímu chování i v jednotlivých případech.

Dítě může vyrůstat v rodině, v níž jsou přítomni oba rodiče, v dostatku, v příjemném a vývoj podněcujícím prostředí. Rodiče se vůči němu nemusejí chovat násilně či výslovně odmítavě, a přesto dítě může v podstatném smyslu přicházet

zkrátka, jeho elementární psychické potřeby nemusejí být naplněny, dítě může být - použijeme-li Matějčkovu formulaci - subdeprivováno. Dítě může vyrůstat v rodině příliš benevolentní nebo příliš kritické. Dítě může být zapleteno do rodičovských konfliktů takovým způsobem, že se za ně cítí odpovědné. Dítě může být tlačeno rodiči do výkonů, pro které mu chybí schopnosti. Dítě může být manipulováno do role obětního beránka, takže je vinno dříve, ještě než něco spáchá. A tak dále. Chybí-li týranému či zanedbávanému dítěti vždycky základní vztahová jistota, chybí dětem subdeprivovaným v rodičovském postoji jedna nebo obě hlavní složky: láskyplné porozumění a přiměřené vytyčení hranic odpovědnosti. (Matoušek a kol., 1996, s.19)

V policejní praxi se setkáváme stále častěji s nepochopením a útočným chováním rodičů dětí či mladistvých chovajících se delikventně. Rodiče své děti v tomto chování podporují a kryjí je za jejich činy. Často narážíme na případy, kdy rodiče své děti zneužívají k páchání trestné činnosti. Využívají beztrestnosti dětí mladších patnácti let. Toto chování rodičů nelze však očekávat pouze u rodin asociálních či mnohaproblémových. Přibývá stále více rodin, které nevybočují z tzv. normálu, kde rodiče často kryjí a zastírají delikventní jednání svých dětí a mladistvých, ať již pro stud, který cítí, či ze „solidarity“ ke svým potomkům. Tito rodiče si však neuvědomují obrovský záporný vliv na své dítě, který může později vyvrcholit v pravidelnou delikvenci, která může být použita i proti rodičům samotným.

1.5 Vliv školy

Násilí ve škole se řídí „zákonem silnějšího“. Některé děti tak bývají opakovaně obětmi agrese mající často za cíl jen úmyslné ublížení druhému. Školní dvůr a cesta do školy jsou místy, kde nejčastěji dochází k takovému násilí, proto se i učitelé a vychovatelé musí touto problematikou zabývat. (Čačka, 2000, s.172 a177)

Celkové i dílčí soužití ve třídě je vždy bohatým zdrojem sociálních zkušeností. Možnost vzájemného kontaktu a akceptování třídou je zvláště na počátku dospívání posilou významně spoluurčující charakter adaptovanosti pubescenta. Později však již tyto vazby nedokážou plně uspokojit nové vývojové potřeby adolescentů; neodpovídají dosaženým kvalitám duševních možností a netvoří ani dostatečnou oporu při řešení specifických osobních problémů. Adolescenti se sice dostatečně vciťují a dovedou pochopit i odlišné názory, avšak mnohé strategie spolužáků či jejich skupin nejsou pro ně dost atraktivní, a proto je neakceptují. Další podřizování se skupinovým hodnotám,

normám a cílům by už jen blokovalo rozvoj vlastní identity a autonomie. Dynamika vztahů v sociálních útvarech je nadále akceptována jen z hlediska osobního vnímání jednotlivými účastníky. (Čačka, 2000, s.310)

Děti si velmi záhy začínají ve třídě vytvářet svou vlastní „subkulturu“ vyznačující se zvláštním jazykem, zvyklostmi a rituály, na niž jsou učitelé v lepším případě více a v horším případě méně napojeni. Ve třídě vznikají i podskupiny zvláštních „subsubkultur“, jež jsou k bližšímu kontaktu motivovány společnými zájmy, společnými činnostmi. Pravidelné a přirozené je dělení třídy na „subkultury“ dívek a hochů.

V některých případech mohou být tyto podskupinky zárodkem asociálních part, a to už u dětí na prvním stupni základní školy. Jejich vzniku napomáhá neangažovanost učitele, resp. jeho zřetelné preferování či zatracování některých dětí. Prostředků k tomu má učitel mnoho a jen některé jsou markantní i pro toho, kdo se přímo vyučování neúčastní: známky, poznámky, hodnocení dítěte při kontaktu s rodiči, oznámení učiněná na místním úřadě odboru péče o dítě či policejním orgánům apod. Segregace málo nadaných, a tím pádem rizikovějších dětí může mít i mnohem nenápadnější podobu poznámek utroušených během vyučování, přehlížení iniciativ dítěte, „alergických reakcí“ na prohršky proti kázni či na neznalost učiva. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.75)

Význam výchovného dopadu škol na vývoj dítěte je velmi velký. Pro činnost policie je velmi podstatná spolupráce s touto institucí. Škola dělá velmi často vhodného prostředníka při jednání jak s dětmi, tak s rodiči těchto dětí. Spoluprací školy a policie je vhodné aplikovat preventivní programy určené dětem a mladistvým s cílem zamezit delikventnímu chování. S tímto také souvisí utříbení názoru mládeže na policisty jako takové. Velmi často se mládež, bohužel i od rodičů, setkává s negativním názorem na policii. Díky škole lze těmto názorům předejít. Z policistů nejsou pak „bubáci“, kteří se snaží mládeži pouze komplikovat život, ale jsou to lidé, kteří dokáží chránit, pomáhat a na které se může mládež obrátit v tíživých situacích. Díky projektům policie určených právě dětem (př.: Ajaxův zápisník) se děti učí policistům věřit.

1.6 Společenské vlivy na delikvenci mládeže

1.6.1 Minoritní společnosti

Jako příklad uveďme romskou komunitu a její vliv na delikvenci romské mládeže:

Normy, které formují chování většinové populace, vymezují kriminalitu jako něco „co se nedělá“ a co je sankcionováno trestním kodexem. Společnost sdílí určité postoje či odsudky, které, pokud nejsou výchovou vypěstovány vnitřní zábrany konat trestnou činnost, regulují lidské chování strachem z trestu a z odsouzení. A nejen to. Strach ze zatčení, vazby, vězení, obava z ostudy a ze ztráty sociální pozice, výrazné zhoršení osobních i rodinných materiálních podmínek a vážné ohrožení stability rodinného života - to vše jsou bariéry, které regulují chování lidí a umožňují jim žít relativně bezpečný život v konsenzu s ostatními členy společenství. Tyto bariéry však v některých romských komunitách nepůsobí.

Mnozí členové těch nejzaostalejších komunit se po celý život dostávají do situací, které lze řešit trestnou činností. Chudobu, absenci vzdělání a nízkou kvalifikační úroveň, nedostatek pracovních příležitostí a často i předsudky okolní společnosti řeší způsobem, který není v jejich okolí neobvyklý a ani odsuzovaný - trestnou činností. Pro Roma nepředstavuje pobyt ve vězení sociální sestup a není to ani ostuda (rodiče i sourozenci byli také někdy zavřeni). Jeho materiální podmínky - strava a bydlení - se často ve vězení nijak podstatně nezmění (možná právě naopak) a ani na materiální podmínky rodiny to nemá vážný vliv. A konečně, jeho rodina ho přec neopustí „jen“ proto, že je zavřený.

Mnohé romské děti vyrůstají v prostředí, ve kterém se od nejtělejšího dětství dovídají nejen jak se zachovat, jsou-li zatčeny a odsouzeny, ale hlavně jak beztrestně obcházet zákon. S tímto přístupem pak bezprostředně souvisí i stále častější zneužívání romských dětí dospělými k páchání trestné činnosti (do 15 let nejsou trestně odpovědné), k vytypování objektů trestné činnosti a k dalším deklasujícím a demoralizujícím činnostem. (Policista, 9/2007, s. 3)

Minoritní společnost Romů jsme vybrali záměrně. Jedná se o nejčastěji řešenou komunitu v policejní praxi. Díky mentalitě a neochotě této komunity přizpůsobit se majoritní společnosti, dochází k mnoha závažným a někdy zcela zbytečným situacím, které policisté dennodenně musí řešit. Z hlediska policejní práce je možné chování a život komunity Romů chápat, nelze však toto chování pokaždé tolerovat. Nežádka se setkáváme s reakcí Romů podnícenou rasismem. Je těžké přesvědčit tuto skupinu o tom, že zákony majoritní společnosti platí pro všechny stejným metrem.

1.6.2 Vliv médií

Prof. PaedDr. Gabriel Švejda, CSc. uvádí, že děti a mládež, oproti minulým desetiletím, tráví většinu svého volného času u některého z masových médií. Jedná se především o sledování televize, hraní počítačových her a surfování po internetu. Značná část populace si tento negativní vliv médií ani neuvědomuje, nebo uvědomovat nechce, tudíž ani nenabízí svým ratolestem jiné a mnohem vhodnější volnočasové aktivity.

Věková nepřiměřenost je jedním z mnoha problémů souvisejících s působením masových médií. Děti a mládež často sledují mediální obsahy, které jim nejsou určeny. V předškolním věku dítě ještě není dostatečně zralé takové obsahy vnímat. Nemá dostatek životních a mravních zkušeností, aby plně chápalo mediální skutečnost jako stylizovanou a ne vždy reálnou. Tím jsou děti velmi zranitelné vůči mediálnímu působení. Bohužel, stále je v televizi málo programů určeno přímo dětem a mládeži, tatáž situace je na webových stránkách na internetu a v tištěných médiích. (Policista, 4/2008, s. 2)

Reklama úzce souvisí s psychickou manipulací, je propojena s obchodními zájmy. Například vzorcem po malá děvčátka se stala panenka Barbie. Tato generace pak byla vystavena tlaku médií – v rámci reklam, ale i seriálů byly ukazovány jako vzory ženy mající stejnou vizáž. K dosažení jejich podoby byly doporučovány různé diety a medikamenty, zkrátka obrovský obchod založený na manipulaci. Důsledků je celá řada. K patologickým patří mj. například poruchy příjmu potravy (anorexie, bulimie). (Fischer, Škoda, 2009, s.23)

Reklama nepodněcuje pouze koupěčtivost, konzumentství a materiální neukojitelnost, ale současně vytěšňuje, a tudíž ničí ty hodnoty, o které se sama nezajímá a jež zjevně a někdy přímo okázale nerespektuje, například kulturnost, mravnost nebo duchovnost, což jsou fenomény ubrzdující potřebu proviňování. Návykoví konzumenti jsou vedeni k závislosti na reklamě, takže jsou nepřetržitě vystavováni devastačním zásahům do nevědomí, s vědeckou precizností je oslabována jejich intuice, tvořivost a optimismus, až se v mnoha ohledech stávají neužitečnými a strádajícími bytostmi.

Reklama nás všechny s přibližně stejnou intenzitou podněcuje k materiální nadspotřebě přesto, že máme k tomuto uspokojování zásadně rozdílné finanční předpoklady, takže všechno vnucované nadbytečné, luxusní nebo dokonce exkluzivní zboží a služby chtějí po jisté době reklamní expozice získat také ti jedinci, kteří v

podstatě žádné peníze nemají, a i kdyby je chtěli vydělat, nemají šanci domoci se tak velkých částek poctivou prací. Kdo má peněz nejméně, vnímá a vstřebává zuřivou reklamu nejsilněji a s reklamními výzvami je pak doslova donucen se nejostřeji a nejnebezpečněji konfrontovat. (Novotný, 2006, s.26)

O špatném, stále diskutovaném vlivu médií lze hovořit dlouze. Jediné řešení vidíme v nabídce jiných zábavných činností a podněcování dětí a mladistvých k tvořivým činnostem. Otázkou zůstává, jak přesvědčit mládež o tom, že na světě existuje jiný svět, než-li je svět počítačů, internetu a televize.

1.6.3 Vliv delikventní party

Parta je časově stářejší skupina lidí, kteří se sdružují na základě určitých společných potřeb, názorů a zájmů a mají obvykle vytvořenou určitou hierarchickou strukturu. Delikventní party se liší úrovní plánování trestné činnosti, která může být velmi nízká nebo naopak se může blížit vysokému stupni organizovanosti.

V průběhu dospívání klesá závislost mladého člověka na rodičích, oslabuje se jejich vliv, stejně jako se oslabuje vliv školy a obecně názorů dospělých. Zjednodušeně lze říci, že čím menší vliv má na mladého člověka rodina, ve které panuje nedobré klima, a čím menší je autorita rodičů, tím větší vliv na něho mají vrstevníci. Mladý člověk pozoruje a citlivě vnímá rozpory mezi činy a slovy, skutečností a ideály. To vede často k velmi okázalému pohrdání životními zkušenostmi rodičů i obecně hodnotami uznávanými dospělou populací. Mladý člověk hledá v partě svoji seberealizaci, je zpravidla přijat, respektován a povzbuzován, získává dosud nepoznaný pocit sounáležitosti, uznání a respektu. V partě není špatný, není výjimečný. Často z pocitu vděčnosti k partě, ale i z obavy, aby v ní neztratil svůj status, se dopustí činu, kterého by se sám zpravidla nedopustil, a nezřídka je tento čin i v rozporu s charakterem jeho osobnosti. (Sochůrek, 2009, s. 52-56)

U dětí frustrovaných nízkou podporou rodiny je pravděpodobné, že potřeba kladného přijetí vrstevnickou skupinou bude ještě silnější než u dětí s dobrým rodinným zázemím. Na tyto děti má vůdce party velký vliv a také ho využívá. Vstupním rituálem do již ustavené delikventní skupiny je v některých západních zemích dokonce spáchání nějakého závažného trestného činu; tím adept překročí hranici běžných tabu a může být v případě potřeby vůdcem skupiny či ostatními členy party vydírán hrozbou, že jeho čin

bude anonymně oznámen policii. Hrozba ztráty postavení ve vrstevnické skupině je tak posilována hrozbou prozrazení a případných sankcí.

Delikventní party u nás skoro vždy vznikají z podskupin mladých lidí, kteří se dobře znají z jedné instituce, méně často se rekrutují z mládeže bydlící na jednom sídlišti, resp. v jedné čtvrti, jak tomu je častěji v západních zemích. Tyto skupiny se buď úplně vymknou běžným mechanismům sociální kontroly (přestanou chodit do učení, do školy, do práce), vytvoří si vlastní hodnotové preference a chovají se vysoce autonomně, anebo, což je méně časté, se kontrole vymknou jen v době svého volna. (Matoušek, Kroftová, 2003, s.83)

Řešení part v policejní práci přináší mnoho problémů. Je však osvědčeno, že čím více se policisté objevují na ulicích, tím menší prostor má parta ke svému srocování a páchání trestné činnosti. Státní policie ve spolupráci s městskou policií monitoruje území v rámci hlídkové činnosti, kde se mladiství popřípadě děti setkávají a snaží se preventivně působit.

2 PŘÍSTUPY VE VYŠETŘOVÁNÍ MLÁDEŽE

2.1 Činnost policie

Dle zákona o policii České republiky č. 273/2008 Sb. policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. (Zákon o PČR č. 273/2008 Sb.)

Policie České republiky je podřízena Ministerstvu vnitra. Tvoří ji Policejní prezidium, které řídí útvary s působností na celém území České republiky a útvary s územně vymezenou působností. Útvary nižších instancí tvoří správy krajských měst, kterým jsou podřízeny okresní ředitelství. Součástí okresních ředitelství jsou další oddělení, jako např. služba kriminální policie a vyšetřování a obvodní oddělení.

Co se týče případů kriminality mládeže, tak zde může spolupůsobit v rámci policie mnoho specializovaných útvarů. Od útvarů zabývajících se organizovaným zločinem spadajících pod Policejní prezidium, přes speciální odbor prevence kriminality, krajské i okresní služby kriminální policie a vyšetřování a v neposlední řadě

také nejmenší a základní útvary, jako jsou obvodní oddělení. Každé okresní ředitelství má několik obvodních oddělení podle počtu obyvatel okresu. Tato obvodní oddělení mají ve své působnosti území několika obcí, kde vykonávají svou činnost. Okresní ředitelství Česká Lípa má 8 obvodních oddělení, v jejichž působnosti je několik obcí dle velikosti obvodního oddělení.

Tato **obvodní oddělení**, jako nejnižší články policie, jsou většinou prvními, kteří se s problémovou mládeží setkávají. Každý den přicházejí do styku nejen s problematickými jedinci na ulici, diskotékách, ve školách, ale také s celými rodinami, které můžeme označit jako rodiny mnohproblémové (vysvětleno výše). Každé obvodní oddělení má tzv. místně příslušné policisty, kteří mají přiděleny jednotlivé obce, kde mají podle délky praxe menší či větší místní znalost obyvatel. Díky místní znalosti jsou tyto policisté schopni řešit osobní a soukromé problémy místních obyvatel, ať již jde o slovní i fyzické napadání, o urážky, výčitky a majetkové spory, tak problémy s dětmi a mladistvými. Často tak dojde ke zjištění skutečnosti, že děti či mladiství jsou přítomni delikventnímu jednání jako pasivní účastníci. I v těchto případech je policie oprávněna a povinna zakročit.

Policejní práce jako celek je složitý systém úkonů, které se striktně řídí zákonnými ustanoveními, a to od chvíle, kdy policista přijme telefonicky, písemně nebo osobně od občanů oznámení o spáchání trestného činu nebo přestupku. Jedná-li se o osobu nezletilou nebo mladistvou, trestní řízení je oproti dospělým pachatelům vedeno v odlišném režimu.

Dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 8 ze dne 21. ledna 2002, kterým se upravuje systém práce a postupy příslušníků Policie České republiky při odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži, policisté zařazení na službách pořádkové, dopravní, železniční, cizinecké a pohraniční policie v rámci plnění služebních úkolů zjišťují závadné chování dětí, závadová jednání, odhalují kriminalitu dětí a trestnou činnost páchanou na mládeži, zjišťují pachatele a plní úkoly policejních orgánů v trestním řízení. Věnují pozornost místům, kde dochází ke kriminalitě dětí nebo k jejich soustředování ve volném čase. Pokud jsou místně a věcně příslušní provádět šetření, zkoumají zejména, zda ze strany zákonných zástupců nedošlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku; za tím účelem provádějí úkony trestního nebo správního řízení. Spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany, školami, zdravotnickými zařízeními a dalšími orgány a institucemi. Zjištěné poznatky

k závažné kriminalitě dětí a trestné činnosti páchané na mládeži postupují službě kriminální policie a úzce spolupracují se specialisty.

2.2 Spolupráce policie s dalšími úřady

Důležitá je také spolupráce policie s **orgány sociálně-právní ochrany a školními zařízeními**: Dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 8/2002 spolupráce policistů s orgány sociálně-právní ochrany při služebních úkonech a ostatní činnosti směřující k ochraně dítěte spočívá zejména v poskytování údajů potřebných pro realizaci sociálně-právní ochrany a v oznamování případů, kdy se jeví potřebné poskytnout dítěti sociálně-právní ochranu, v účasti v odborných komisích k řešení problematiky mládeže a při preventivně-výchovných akcích, v podílu na monitorování vybraných závadových jednání, v účasti zástupce orgánů sociálně-právní ochrany jako třetí osoby při služebním úkonu a v součinnosti na úseku repatriace dětí a při poskytování sociálně-právní ochrany ve zvláštních případech.

Policisté rovněž spolupracují se školami a zařízeními, zejména s jejich pracovníky (výchovnými poradci, školními preventisty, metodiky prevence), pedagogicko-psychologickými poradnami apod. Pozornost věnují zejména vyhledávání případů dětské šikany, záškoláctví, zneužívání návykových látek, majetkové kriminality ze strany dětí a závadovým jednáním. Podílí se na preventivně-výchovných akcích (přednášky, besedy, ukázky apod.) určených pro výchovné pracovníky, rodiče nebo děti. K dětem umístěným v zařízeních provádějí v souvislosti s jejich zjištěnou trestnou činností šetření; s pracovníky zařízení projednávají opakovaně hlášené útoky a společně navrhují opatření k omezení těchto útoků. Po vypátrání dětí informují pracovníky zařízení o okolnostech útěku k přijetí vlastních opatření.

2.3 Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let

Dle zákona č. 218/2003 Sb dítě mladší patnácti let **není trestně odpovědné**. Dopustí-li se dítě mladší než patnáct let činu jinak trestného, učiní soud pro mládež opatření potřebná k jeho nápravě.

Dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 8/2002 osobu mladší patnácti let lze předvolat k podání vysvětlení nebo k jinému úkonu prostřednictvím jeho zákonného zástupce, orgánu sociálně-právní ochrany, školy, jejímž je žákem nebo jiného obdobného zařízení. Při **podávání vysvětlení osobou mladší patnácti let** k

okolnostem, jejichž ožívování v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, přibere specialista třetí osobu nebo konzultanta a služební úkon provádí zvláště šetrně; s ohledem na stupeň duševního vývoje a povahu konkrétního případu může být třetí osobou pedagog, orgán sociálně-právní ochrany nebo jiná osoba mající odborné zkušenosti s výchovou dětí, obdobně postupuje, provádí-li služební úkony ve škole nebo jiném obdobném zařízení. Zákonného zástupce může specialista ke služebnímu úkonu přibrat, pokud to k prošetřování věci přispěje.

Specialista (specialistou je policista Policie České republiky, který je vedoucím funkcionářem pověřen odhalováním a dokumentováním kriminality dětí, závadového chování dětí, trestné činnosti páchané na mládeži a závadového jednání) o skutečnosti, že dítě spáchalo trestný čin, páchá přestupky nebo jde o dítě, na něž je zaměřena sociálně-právní ochrana, bez zbytečného odkladu informuje místně příslušný okresní úřad. Pokud výsledky šetření potvrzují, že se skutku, který jinak vykazuje znaky trestného činu nebo přestupku, dopustila osoba mladší patnácti let, specialista vypracuje “Zprávu o kriminálním činu osoby mladší patnácti let”

Opis zprávy o činu, popřípadě jiný spisový materiál (usnesení o odložení věci dle § 159a trestního řádu), *zašle příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany* podle místa trvalého pobytu dítěte, *místně příslušnému oddělení* (odboru) obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky okresního (obvodního, městského) ředitelství k přijetí vlastních opatření a zapsání do informačního systému. Současně specialista vhodným způsobem *informuje* o výsledku šetření *zákonného zástupce a školu*, jíž je osoba mladší patnácti let žákem. (ZP PP PČR 8/2002)

2.3.1 Opatření uložena dětem mladším patnácti let

Dle zákona č. 218/2003 Sb dopustí-li se dítě mladší patnácti let činu jinak trestného, může mu soud pro mládež uložit, a to zpravidla na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření, tato opatření:

Dohled probačního úředníka

Probační úředník při výkonu dohledu také pravidelně navštěvuje dítě mladší patnácti let, nad nímž vykonává dohled, v jeho bydlišti a ve škole.

Dle zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě se probací rozumí „organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným

(dále jen "obviněný"), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů“.

Zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče

Střediska výchovné péče zřizuje ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, organizačně spadají pod diagnostické ústavy. Dříve byla Střediska samostatnými právními subjekty, ale úpravou zákona organizačně „spadla“ pod diagnostické ústavy. Díky tomuto propojení jsou často zaměňována za již zmíněné diagnostické ústavy. Zákonem se také upravil a sjednotil název z dřívějšího Střediska pro děti a mládež na Středisko výchovné péče.

Obecnou náplní Středisek je snaha o diagnostiku a nápravu výchovného problému, nebo negativního chování, které nastalo u dítěte přibližně od 6 do 18 let věku s tím, že se pracuje nejen s jedincem, který se negativního chování dopouští, ale také s jeho nejbližším okolím, jako je rodina a škola.

Z hlediska organizační struktury jsou Střediska zpravidla rozdělena na ambulantní oddělení a pobytová (internátní) oddělení. Tato dvě oddělení spolu úzce souvisejí a spolupracují společně i v tom smyslu, že si navzájem podle indikace výchovného problému předávají klienty (<http://www.rvp.cz>)

Kazuistika z policejní praxe:

Jarda, kterému je 14 let se za drobné krádeže, záškoláctví a kouření marihuany dostal do střediska výchovné péče. Matka mu zemřela v sedmi letech. Otec se na výchově syna nepodílel. Jarda se dostal do výchovy prarodičů, kteří jeho výchovu nezvládali. Ve středisku výchovné péče je prozatím 2 měsíce. Prognóza jeho dalšího chování je prozatím otevřená.

Ochranná výchova

Dle zákona č. 257/2000 Sb. ochrannou výchovu soud pro mládež uloží dítěti, které spáchalo čin, za nějž trestní zákon ve zvláštní části dovoluje uložení výjimečného

trestu, a které v době spáchání činu dovršilo dvanáctý rok svého věku a je mladší než patnáct let. Ochranná výchova může být uložena též dítěti mladšímu patnácti let, odůvodňuje-li to povaha spáchaného činu jinak trestného a je-li to nezbytně nutné k zajištění jeho řádné výchovy.

2.4 Řízení ve věcech mladistvých

2.4.1 Řízení ve věcech přestupku

Pokud mladistvý páchá trestnou činnost, Policie celou věc prošetří. Pokud je zjištěno, že mladistvý nespáchal trestný čin, je věc kvalifikována jako přestupek.

V případě, že Policie ČR kvalifikuje spáchaný čin mladistvého jako přestupek, předává věc k projednání správnímu orgánu obecního úřadu, oddělení sociálně právní ochrany (OSPOD) (obdrží i zákonní zástupci) a oddělení sociálně právní ochrany dětí. Ti tento materiál zakládají nezletilým do spisu **Usnesení o přestupcích i trestných činech**, který je veden až do zletilosti - do 18ti let věku.

Pracovníci tohoto oddělení provedou s nezletilým pohovor mající za cíl nalezení řešení vzniklé situace. Mladistvému lze uložit:

1. napomenutí - v případě prvního deliktu dítěte (nebo se jedná o drobný delikt) může postačit někdy jako řešení i výchovný pohovor

2. pokutu

3. zákaz činnosti - lze uložit mladistvému nejdéle na dobu jednoho roku, nebránil-li by výkon této sankce jeho přípravě na povolání

4. propadnutí věci

Při opakovaném nebo závažném deliktu je možno uložit dítěti některé z výchovných opatření (viz níže)

Pokud osoba do doby zletilosti spáchá přestupek nebo trestný čin, vypracovává toto oddělení pro účely trestního řízení posudek, v němž se citují všechny doposud spáchané prohřešky v chování. Ke všem těmto skutečnostem se přihlíží při návrhu na výchovná opatření, popřípadě při rozhodování o výši trestu - v případě, že je vedeno později proti dotyčnému trestní stíhání. V případě projednání přestupku se hradí i činnost přestupkové komise, která se sešla (poplatek činí 500 Kč). O přestupku rozhoduje i výše způsobené škody (maximálně do výše 5 000 Kč). V případě, že

dochází k dalšímu souběhu činů - např. vloupání, je věc klasifikována jako trestný čin, i když škoda bude nižší než 5 000 Kč. (<http://web.mvcr.cz/>)

Dle zákona o přestupcích č. 200/1990 Sb. při posuzování přestupku osoby, která v době jeho spáchání dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku, se přihlíží ke zvláštní péči, kterou společnost věnuje mládeži. Přestupek mladistvého nelze projednat v příkazním řízení. Horní hranice pokuty se u mladistvých snižuje na polovinu, přičemž však nesmí být vyšší než 2000 Kč. V blokovém řízení nelze uložit mladistvému pokutu vyšší než 500 Kč; pokutu až do výše 1000 Kč lze uložit mladistvému, pokud tento zákon nebo zvláštní zákon připouští v blokovém řízení uložit pokutu vyšší než 1000 Kč. Zákaz činnosti lze mladistvému uložit nejdéle na dobu jednoho roku, nebránil-li by výkon této sankce jeho přípravě na povolání.

2.4.2 Trestní odpovědnost mladistvých

Jak již bylo výše zmíněno, trestný čin je takový čin, který je pro společnost nebezpečný, jeho znaky jsou popsány v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. (např. krádež, loupež, vražda,...). Jedná se o čin dosahující určitého stupně nebezpečnosti pro společnost, která charakterizuje takové lidské jednání za nebezpečné a nežádoucí.

Jak již bylo výše zmíněno, trestné činy mladistvých se nazývají provinění. Aby se jednalo o provinění, za které by měl být mladistvý stíhán, příp. odsouzen, musí toto provinění vykazovat míru společenské nebezpečnosti vyšší než malou (u dospělých pachatelů stačí společenská nebezpečnost vyšší než nepatrná). Mladistvý musí mít vždy obhájce. Do vazby jej lze vzít jen v opravdu výjimečných případech.

V trestním řízení ve věcech mladistvých musejí všechny zúčastněné osoby dodržovat pravidla ochrany osobních údajů mladistvých, tj. mohou být zveřejňovány jen takové informace, které nemohou vést k odhalení totožnosti mladistvého. Všechny zúčastněné orgány, tj. policejní orgány, státní zástupce, soudci, úředníci probační a mediační služby či sociální pracovníci musejí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží. Podle zákona projednávají trestní věci mladistvých soudy pro mládež. V praxi to neznamená, že by byly vytvořeny nějaké nové soudní orgány, ale trestní kauzy mladistvých řeší specializovaní soudci obecných soudů. (<http://www.trestni-rizeni.com>)

Pokud mladistvý spáchá trestný čin, postupuje se v souladu s trestním zákonem /140/1961 Sb./ a trestním řádem / zák. č. 141/1961 Sb./. Především v § 291 -§ 301 trestního řádu je popsáno řízení proti mladistvým.

Poté, kdy policejní orgán konstatuje, že byl spáchán mladistvým trestný čin, sdělí mladistvému obvinění. Po **sdělení obvinění** musí být při každém úkonu v rámci trestního řízení přítomen advokát, zákonní zástupci mají právo být přítomni. Rovněž kurátor pro mládež je oprávněn účastnit se všech úkonů. Jsou-li dány důvody **vazby** (§ 67 zák. č. 141/1961 Sb.) lze mladistvého vzít do vazby pouze, pokud nelze účelů vazby dosáhnout jinak. Po uzavření vyšetřování je spis předán státnímu zastupitelství k **vypracování obžaloby**. V případě, že mladistvý splňuje podmínky (§ 307 tr. řádu), tedy jedná-li se o trestný čin, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, může se souhlasem obviněného soud a v přípravném řízení státní zástupce podmíněně **zastavit trestní stíhání**. Zkušební doba při podmíněném zastavení trestního řízení je stanovena v rozmezí 6ti měsíců až 2 let. V případě, že se mladistvý ve zkušební době osvědčí, je trestní řízení ukončeno po uplynutí této lhůty, v opačném případě (a pokud nebylo řízení podmíněně zastaveno), státní zastupitelství vypracuje obžalobu a dochází k **hlavnímu líčení**. V hlavním líčení musí mít každý mladistvý svého právního zástupce. Při trestání mladistvé osoby soud přihlíží k zvláštní péči, která je mladistvým věnována dle zák. č. 218/2003 Sb. Výsledkem hlavního líčení je rozsudek, který obsahuje výrok o vině a následně výrok o trestu. U mladistvého lze **upustit od potrestání**, je-li patrné, že již samotné projednání věci před soudem má výchovný efekt. (<http://web.mvcr.cz>)

Je-li mladistvý soudem shledán vinným, neukládá se mu trest, ale tzv. opatření. Zákon zná tři druhy opatření: výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření.

2.4.3 Opatření uložená mladistvým

Dle zákona č. 218/2003 Sb. je účelem opatření vůči mladistvému především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páčání provinění.

1 VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

Při upuštění od trestního opatření nebo podmíněném upuštění od trestního opatření mohou být k dosažení účelu tohoto zákona uložena mladistvému výchovná opatření. Dovoluje-li to jejich povaha, je možné použít vůči mladistvému výchovného opatření i vedle uloženého ochranného nebo trestního opatření nebo v souvislosti se zvláštními způsoby řízení. Výchovná opatření lze uložit nejdéle na dobu současně

stanovené zkušební doby u podmíněného odsouzení nebo podmíněného odložení peněžitého opatření; jsou-li ukládána samostatně nebo vedle jiného ochranného nebo trestního opatření, lze je uložit nejdéle na dobu tří let. Výchovnými opatřeními jsou:

Dohled probačního úředníka

Dle zákona č 218/2003 Sb se dohledem probačního úředníka rozumí pravidelné sledování chování mladistvého v jeho rodině a způsobu výchovného působení rodičů na něj, kontrola dodržování uloženého probačního programu a výchovných povinností a omezení uložených mladistvému soudem pro mládež a v přípravném řízení státním zástupcem nebo vyplývajících ze zákona a jeho pozitivní vedení probačním úředníkem k životu v souladu se zákonem.

Kazuistika z policejní praxe:

Milanovi bylo v šestnácti letech pro záškoláctví, kouření marihuany a sprejerství nařízeno výchovné opatření dohled probačního úředníka. Milan pochází z úplné rodiny. Rodiče pro výkon svého povolání nevěnovali Milanovi potřebnou pozornost. Ve volném čase se proto mohl dopouštět trestné činnosti. V současné době je jeho chování i výchova rodičů podrobena dohledu probačního úředníka, který diagnostikuje pozitivní změnu v Milanově chování. Prognóza dalšího chování Milana je pozitivní.

Probační program

Dle zákona č 218/2003 Sb se probačním programem rozumí zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným.

Příklad probačního programu:

Klient je v rámci probačního programu konfrontován se svým kriminálním chováním, je veden k přemýšlení nad vlastní trestnou činností. Dále je klient veden k vytvoření a osvojení si alternativních strategií chování, které mu umožní vyhnout se dalšímu kriminálnímu jednání. Učební program má strukturovanou podobu, která obsahuje 6 základních témat:

- Trestný čin (bilance důsledků trestného činu).
- Emoce a provokace (rozeznání tělesných signálů při emocích, kontrola emocí, včasné a vědomé rozhodování).
- Řešení problémů (porozumět stádiím konfliktu).
- Úspěšně jednat s lidmi (dosažení cíle za užití efektivních komunikačních metod).
- Schopnost porozumět pohledu jiných (pohled oběti a společnosti).
- Snížit riziko recidivy (naučené komunikační techniky a strategie chování převést do běžného dne klienta vytvořením individuálních nouzových plánů) (<http://www.spj.cz>)

Výchovné povinnosti

Jsou povinnosti směřující k zajištění řádného života, např. povinnost bydlet s rodičem, nahradit způsobenou škodu, vykonat společensky prospěšnou činnost, podrobit se léčení závislosti apod.

Výchovná omezení

Jsou např. zákaz návštěv určitých akcí, zákaz styku s konkrétními osobami, zákaz užívání návykových látek apod.

Napomenutí s výstrahou

Soudce nebo v přípravném řízení státní zástupce mladistvému důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na důsledky, které mu hrozí, pokud by se v budoucnu dopouštěl další trestné činnosti. (<http://www.trestni-rizeni.com>)

2. OCHRANNÁ OPATŘENÍ

Dle zákona č 218/2003 Sb jsou ochrannými opatřeními ochranné léčení, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova. Jejich účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před pácháním provinění mladistvými.

Ochranné léčení – např. psychiatrické, protialkoholní, protitoxikomanické nebo sexuologické

Ochranná výchova – ukládá se v případech, kdy o výchovu mladistvého není dostatečně postaráno, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána nebo prostředí, v

němž mladistvý žije, neskýtá záruku řádné výchovy. Vykonává se ve zvláštních ústavech pro mladistvé.

Úspěšnost převýchovy provinilců ve státních institucích bývá nejčastěji a až s mimořádnou oblibou zaměřována za efekty jejich úspěšného izolování, hlídání nebo jejich údajně aktivní participace na procesu převýchovy. Úspěšnost výchovného působení však zdaleka nelze posuzovat jen podle vnějšího chování a jednání provinilců, kteří se navenek smířili s nutností pobytu v převýchovném ústavu pro děti a mládež nebo v nápravném ústavu pro dospělé, kde takzvaně disciplinovaně čekají, až uplyne čas jejich fyzické nesvobody a oni se zase budou moci vrátit k předchozímu způsobu života a do svého někdejšího sociálního prostředí, tedy k zavedenému způsobu proviňování.

Případně až nápadně rychlá a pozitivní proměna chování provinilce v převýchovné nebo nápravné instituci bývá v drtivé většině případů naprosto účelová, a tudíž je jen formální, licoměrná a nepřináší očekávané efekty. Provinilec se totiž obvykle velmi rychle zorientuje ve vnějších znacích, normách a hodnotách převýchovného procesu a snaží se je vykazovat, aby získal pokud možno všechny výhody (odměny) a vyhnul se všem nevýhodám (trestům), které převýchovný systém ve vnějšku charakterizují. Naoko přijme zákony hry a obě strany jsou s touto strategií bohužel na výsost spokojeny. Chytrý provinilec se nepokouší o útěk z převýchovné instituce a snaží se nedělat problémy; za to je pak vedením instituce patřičně odměňován, a to včetně možnosti volného pohybu v místě někdejšího bydliště. (Novotný, 2006, s.55-56)

Kazuistka z policejní praxe:

Lukášovi byla v šestnácti letech nařízena ochranná výchova pro jeho soustavné krádeže, vloupání, poškozování cizí věci a šikanu. Lukášovi rodiče se taktéž soustavně podílí na trestné činnosti a syny v tomto směru podporují. Výchovný dopad rodičů na Lukáše je tedy velmi negativní. Umístění chlapce do výchovného ústavu bylo nezbytné. V současné době je po Lukášovi vyhlášeno celostátní pátrání, neboť je na útěku. Prognóza jeho dalšího výchovného vývoje je negativní.

Zabrání věci či jiné majetkové hodnoty – týká se to věcí, které byly získány trestným činem nebo věcí, které ohrožují bezpečnost, či věcí, které náleží mladistvému, kterého nelze odsoudit, nebo u něhož bylo upuštěno od uložení opatření.

3. TRESTNÍ OPATŘENÍ

Obecně prospěšné práce – horní hranice je poloviční oproti trestu obecně prospěšných prací ukládanému dospělým pachatelům, musí se přihlídnout k možnostem mladistvého a jeho poměrům.

Ze zkušeností práce policie musíme konstatovat, že tento trest je pro mladistvého formou jakéhosi „výsměchu státu“. Klasického delikventa nepřinutí nic tyto práce vykonávat. Na vykonání tohoto trestu má jeden rok, což pro delikventa znamená roční oddálení potrestání.

Kazuistika z policejní praxe:

Davidovi bylo v sedmnácti letech uloženo trestní opatření obecně prospěšných prací za krádeže barevných kovů a vloupání do objektů. David pochází z neúplné rodiny. Žije se svou matkou a třemi malými sourozenci v malém bytě. Matka na výchovu dětí nestačí. V krádežích Davida kryje. David do současné doby trest obecně prospěšných prací nevykonává. V trestné činnosti pokračuje. Prognóza dalšího vývoje Davida, vzhledem k blízkému dovršení osmnáctého roku života a jeho pokračující trestné činnosti, je spíše vězeňská.

Peněžité opatření – může být uloženo ve výši 1.000,- Kč až 500.000,- Kč, je-li mladistvý výdělečně činný nebo to umožňují jeho majetkové poměry

Peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu – je to vlastně pohružka peněžitým opatřením. Mladistvému se stanoví zkušební doba. Pokud v ní nepovede řádný život, bude muset peněžité opatření zaplatit.

Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty – lze uložit, jedná-li se o věc, která byla použita ke spáchání provinění nebo k tomu byla určena, nebo o věc získanou proviněním či ji získal za věc získanou proviněním.

Zákaz činnosti – uložený zákaz nesmí být na překážku přípravě na povolání mladistvého a nesmí být delší než 5 let

Vyhoštění – lze uložit jen cizincům, kteří v České republice nemají rodinu a nemají zde ani azyl

Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem – je to obdobné jako u dospělých pachatelů, jedná se vlastně o pohružku odnětím svobody.

Mladistvému se stanoví zkušební doba a pokud v ní nepovede řádný život, bude muset vykonat odnětí svobody v příslušné věznici pro mladisté

Odnětí svobody nepodmíněné – lze je uložit jen tehdy, kdy by žádná jiná opatření nevedla k dosažení účelu zákona, tj. zejména k nápravě mladistvého. Oproti dospělým obviněným se trestní sazby snižují na polovinu, přičemž dolní hranice nesmí přesáhnout jeden rok a horní hranice 5 let odnětí svobody. Pouze v případech, kdy by dospělému pachateli mohl být uložen výjimečný trest, může být opatření odnětí svobody uloženo mladistvému až na 10 let. Toto trestní opatření se vykonává odděleně od dospělých odsouzených ve zvláštních věznicích pro mladistvé nebo alespoň ve zvláštním oddělení věznice. (<http://www.trestni-rizeni.com>)

Trest je dobrým řešením jen zdánlivě. Když se začneme zabývat otázkou, co trest s pachatelem dělá, objevíme jeho spornost. Trestem můžeme dosáhnout jakési pomyslné spravedlnosti - pachatel dostal, co si zasloužil. To nás při povrchním pohledu může uspokojit. Jaký je ale skutečný efekt? Stát, tedy my všichni daňoví poplatníci, zaplatí mnoho peněz za výkony trestu pachatelů ve vězení. Celý justiční aparát, který byl během posledních staletí v Evropě vybudován, je neobyčejně nákladný. Navíc má tendenci neomezeně se rozrůstat, náklady na něj stále rostou. Pachatel vykoná trest odnětí svobody, je pak propuštěn a nic mu nebrání v tom, aby znovu zákon porušil, nebo je dokonce v situaci, která k porušení zákona svádí. Při takovém pojetí spravedlnosti se může potrestaný domnívat, že jeho provinění je dostatečně odčiněno pobytem ve vězení, a nároky poškozeného jej už nemusejí zajímat. Když se na něm bude poškozený domáhat náhrady škody, může pachatel klidně prohlásit, že si svůj zločin už odseděl. Nebylo by lepší, kdyby se stát místo trestání pachatele staral o potřeby poškozeného? Stát by přece měl napomáhat hledání pozitivního východiska z toho, že někdo přestoupil zákon. Takové východisko najdeme nejspíš v nějaké restituci, v náhradě. V náhradě nejen materiální, ale i v náhradě psychické újmy, kterou oběť utrpěla. (Chalupová, LATA, 1996, s. 57-58)

3 MLÁDEŽÍ NEJČASTĚJI PÁCHANÉ TRESTNÉ ČINY

Významnými motivy trestné činnosti u mladistvých obecně jsou **nuda a nestrukturovaný volný čas**, spojené s potřebou se odreagovat – tzn. „delikvence z nudy“. Mladí lidé pak vymýšlejí různé „kratochvíle“, které jsou na pomezí hry, dobrodružných představ a touhy po volných finančních prostředcích. Tyto akce

nabývají podoby **krádeží** (vloupání do chat sklepů, krádeže hasicích přístrojů, odcizování drobných součástek motorových vozidel apod.), **vandalismu** (rozbíjení městského mobiliáře, oken, drobné žhářství...) nebo například **pytláctví**, kdy pachatelé celkem amatérským (tj. dobrodružným) způsobem loví třeba ryby. Ke kategorii „delikvence z nudy“ můžeme s jistými výhradami počítat i vandalské činy sprejerů. Fenomén „**sprejerství**“ má ovšem různé podoby a pachatelé deliktů tohoto druhu se od sebe často významně odlišují. Někdy jde o formu vandalismu, jindy o touhu upozornit na sebe a bavit se, někdy je to forma vyjádření určité skupinové solidarity, sounáležitosti a vzdoru, jako náplň volného času v sobě skrývá i určitý „adrenalin“, jsou zde zahrnuty i prvky hry, kreativity a romantického dobrodružství. V pozadí mnohých trestných činů mladistvých je nejtradičnější droga: **alkohol**.

Násilná kriminalita je častěji záležitostí pachatelů s neukončeným základním vzděláním, nezřídka ze zvláštních škol. Dlouhodobým trendem trestné činnosti mládeže je zvyšující se brutalita a kvalifikovanost. Zvýšená pozornost by měla být věnována **záškoláctví**, které je posuzováno jako závažný kriminogenní faktor. Stále častějším jevem při útěcích svěřenců z výchovných zařízení je **prostituce** jak dívčí, tak v poslední době i chlapecká. Jiná delikventní činnost dětí a adolescentů, která má latenci a její odhalování, dokumentování a prokazování je obtížné, je např. často bagatelizovaná **šikana**.(Pavlovský a kol., 2009, s. 157-162)

Majetková trestná činnost dětí a mládeže je naprosto převažující formou kriminálního chování těchto věkových skupin. Podle policejní evidence jsou to v posledních letech konkrétně (v pořadí od nejčetnějších k méně četným trestným činům):

- krádeže věcí z aut,
- krádeže aut,
- podvody,
- krádeže kol,
- vloupání do víkendových chat,
- vloupání do bytů,
- zpronevěra,
- krádeže v bytech,
- vloupání do obchodů,
- vloupání do restaurací.

Násilná kriminalita má v celkovém objemu u dětí a mládeže zhruba desetkrát menší častost než kriminalita majetková, jejími nejfrekventovanějšími typy jsou úmyslné ublížení na zdraví a loupež. **Kriminalita mravnostní** je v celkovém kvantu trestných činů dětí a mládeže padesátkrát méně častá než kriminalita majetková; jejím nejčastějším typem je pohlavní zneužívání. (Matoušek a Kroftová, 2003, s. 148)

ČÁST PRAKTICKÁ

4 EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

4.1 Cíl a hypotézy

Cílem našeho praktického šetření je zmapovat vývoj trestné činnosti u dětí a mládeže v okrese Česká Lípa.

Proto je naše empirické šetření vedeno dotazníkovým šetřením vzhledem k žákům základních škol a dále je zaměřeno na analýzu současných statistických údajů o kriminalitě mládeže v dané lokalitě.

Hlavní předpoklady práce:

P 1: Lze předpokládat, že více jak 60% trestné činností dětí a mládeže v okrese Česká Lípa tvoří krádeže.

P 2: Lze předpokládat, že více jak 30 % žáků základní školy má zkušenost s trestnou činností nebo přestupkem.

Domníváme se, že získané informace a poznatky nám poskytnou odpověď na otázku, jaké jsou nejčastější formy kriminality dětí a mládeže v posledních pěti letech v okrese Česká Lípa a jaký preventivní program by byl nejvhodnější k prevenci trestné činnosti.

4.2 Použité metody a metodika průzkumů

Výzkumnou otázku a formulované předpoklady jsme ověřili dotazníkovým šetřením, dále metodou analýzy sekundárních zdrojů a statistických metod.

4.2.1 Nestandardizovaný dotazník pro žáky základních škol

Nejběžnějším prostředkem pro získání dat je dotazník. Je to soubor otázek, pečlivě uspořádaných otázek v určitém sledu za účelem získání potřebných informací. Zvolili jsme proto metodu sběru dat prostřednictvím nestandardizovaného dotazníku s otevřenými i zavřenými otázkami. Metoda směřuje k ověření našich předpokladů. Otázky jsou zaměřeny na bližší identifikaci respondentů a dále na danou problematiku trestné činnosti.

4.2.2 Analýza sekundárních zdrojů a statistických šetření

Statistická analýza dat byla získána ze statisticky zpracovaných informací a poznatků o trestné činnosti na okrese Česká Lípa. Pozornost jsme zaměřili na období vývoje kriminality dětí a mládeže za období od 2004 do 2008. Získané přehledy pomohly zodpovědět na základní otázku výzkumu, kterou jsme si položili na počátku našeho průzkumového šetření.

4.2.3 Technika analýzy sekundárních zdrojů

Technika analýzy sekundárních zdrojů byla pro nás nezbytná ke sběru dat a informací nejen při tvorbě teoretické části, ale i v empirickém průzkumu.

4.3 Charakteristika zkoumaného vzorku

Dotazníkové šetření bylo provedeno na Základní škole v Jablonném v Podještědí. Vzorek jsme zaměřili na žáky Základní školy v Jablonném v Podještědí, neboť tato škola se nachází v působnosti obvodního oddělení Policie české republiky Jablonné v Podještědí. Na nestandardizovaný dotazník odpovědělo 89 dětí, z toho 52 dívek a 37 chlapců. Vzorek byl dále zaměřen na čtvrté až sedmé třídy základní školy. Domníváme se, že tito respondenti jsou zárukou objektivního posouzení dané problematiky.

Otázky nestandardizovaného dotazníku byly rozděleny do dvou částí. První část nestandardizovaného dotazníku byla zaměřena především na názor dětí na party a dále na volnočasové aktivity dětí. Druhá část nestandardizovaného dotazníku byla zaměřena na zkoumání znalosti a povědomí dětí o trestné činnosti vyskytující se v jejich bezprostředním okolí.

5 VYHODNOCENÍ

5.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření dětí Základní školy v Jablonném v Podještědí

Na dotazník odpovídalo celkem 89 dětí ze Základní školy Jablonné v Podještědí. Dotazníkový vzorek byl sestaven ze žáků čtvrté, páté, šesté a sedmé třídy. Celkem odpovídalo 52 dívek a 37 chlapců. Ze čtvrté třídy odpovídalo 19 dětí, z toho 10 chlapců a 9 dívek. Z páté třídy odpovídalo 19 dětí, z toho 11 chlapců a 8 dívek. Ze šesté třídy

odpovídalo 19 dětí, z toho 6 chlapců a 13 dívek. Ze sedmé třídy odpovídalo 32 dětí, z toho 10 chlapců a 22 dívek.

Dotazník tvoří dvě části.

I. část dotazníku je zaměřena na zjištění zájmů, koníčků a zálib dětí, dále na zjištění vztahů dětí ve třídě a zjištění významu party pro tyto děti.

II. část dotazníku je zaměřena na zjištění povědomí dětí o výskytu trestné činnosti na Základní škole v Jablonném v Podještědí i v bezprostředním okolí dětí.

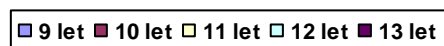
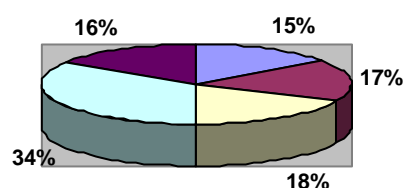
5.1.1 Interpretace výsledků první části dotazníkového šetření

Věk dětí, které odpovídaly na dotazník

Tabulka č. 1. Věk dětí

Věk	9	10	11	12	13
Počet dětí	13	15	16	31	14

Graf č. 1. Věk dětí

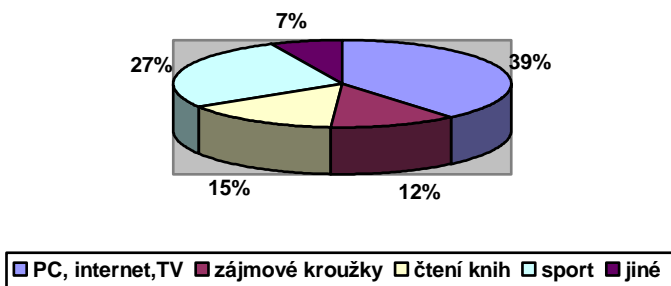
Na dotazník odpovídalo 15% dětí ve věku 9 let, 17% dětí ve věku 10 let, 18% dětí ve věku 11 let, 34% dětí ve věku 12 let a 16% dětí ve věku 13 let. Tento věk dětí byl vybrán jako základní věk pro náš průzkum.. Pilotně jsme si ověřili, že menší děti by na některé otázky neuměly odpovědět, nepochopily by význam obsahu.

Záliby dětí

Tabulka č. 2. Záliby dětí

	PC, internet, TV	Zájmové kroužky	Čtení knih	Sport	Jiné
Počet dětí	64	20	25	44	12

Graf č. 2. Záliby dětí

Největší zálibou dětí školního věku jsou: počítač, internet a sledování televize. Tuto zálibu preferuje 39 % dětí, asi 27 % dětí má jako zálibu sport, 15 % dětí rádo čte, 12 % dětí navštěvuje nějaký zájmový kroužek a 7 % dětí uvádí, že má nějakou zálibu.

Jedná se především o koníčky spojené se zvířaty, jako je venčení psa, či jízda na koni, ale i tvůrčí záliby jako je malování či modelování. Objevily se však i příklady, kdy děti uvádí jako koníček sprejerství. Z výsledků vyplývá, že největší podíl na trávení volného času dětí mají masmedia.

Čapek (2008, s.27) uvádí, že by žáci měli získat dovednosti umožňující pracovat se sdělením médií a kulturních produktů, kriticky je analyzovat, dešifrovat a hodnotit. To se týká také reklamy. Otázka času stráveného u televize, videoher a počítače pak souvisí především s hodnotovým žebříčkem a výchovným vedením dítěte k pestré a aktivní činnosti ve volném čase.

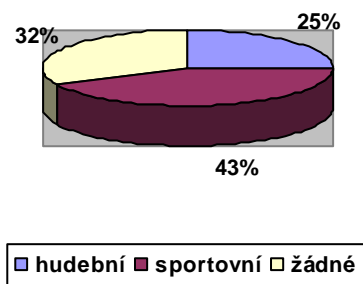
Lze tedy konstatovat, že moderní vliv médií lze správným vedením usměrňovat.

Rozdělení zájmových kroužku

Tabulka č. 3. Zájmové kroužky

	Počet dětí
Hudební kroužky	23
Sportovní kroužky	40
Žádné kroužky	30

Graf č. 3. Zájmové kroužky

Až 43% dětí školního věku preferuje sportovní kroužky, téměř 25% dětí navštěvuje kroužky hudebního charakteru a 32 % dětí uvádí, že nenavštěvuje žádné zájmové kroužky.

Zájmové aktivity jsou pro nás důležitým zjištěním, neboť jsou ukazatelem smysluplného trávení volného času. Jako pozitivní vidíme zjištění, že vcelku velké procento dětí ze sledovaného souboru navštěvuje sportovní kroužky, nebo mají sport jako koníček, což považujeme za pozitivní.

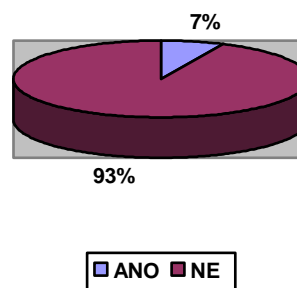
Beníšková, 2007, s.59 říká, že sportovně zdatné dítě většinou víc vydrží, je odolnější proti stresu i proti nemocem. Pohyb dokonce pomáhá při osvojování si řeči a při odstraňování některých řečových vad. Proto by se do odpoledne každého školáka měl dostat nějaký pohyb. Nemusí to být závodní sportovní kroužek, ne každé dítě je sportovně nadané. Ale každé dítě si určitě najde nějaký druh rekreačního sportu, který ho bude bavit.

Tendence dětí k záškoláctví

Tabulka č. 4. Záškoláctví
Záškoláctví

	Počet dětí
ANO	6
NE	83

Graf č. 4.

Až 93 % dětí odpovědělo, že za školu nechodí, pouze 7% dětí přiznalo, že za školu chodí nebo to alespoň jednou zkusily. Malé procento dětí, které přiznalo, že za školu chodí, vypovídá, že záškoláctví na školách existuje.

Martínek, 2009, s. 97, uvádí, že je záškoláctví jeden z nevážnějších problémů jak základního, tak i středního školství. Mezi časté důvody nedokončení všech devíti ročníků základní školy patří právě záškoláctví a časté absence. Můžeme ho charakterizovat jako úmyslné zameškávání školního vyučování, kdy žák o své vlastní

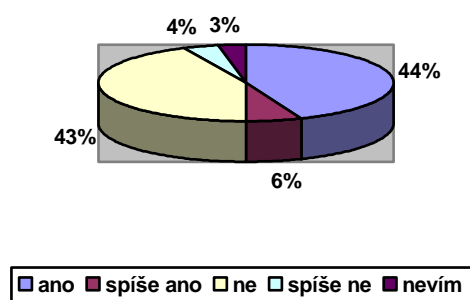
vůli, ve většině případů bez vědomí rodičů, nechodí do školy a neplní školní docházku. Jde o nejklaštější poruchu chování, kdy se jedná o absenci ve škole bez řádného omluvení rodiči či lékařem. Příčin záškoláctví bývá celá řada, může jít o nechuť ke školní práci, o poruchu vztahů mezi dětmi, strach ze školy, popř. strach z učitele.

Členství v partě

Tabulka č. 5. Členství v partě

	Počet dětí
Ano	39
Spíše ano	5
Ne	38
Spíše ne	4
Nevím	3

Graf č. 5 Členství v partě

Až 44 % dětí školního věku uvádí, že patří do party, téměř stejný počet 43 % dětí školního věku uvádí, že do party nepatří. Asi 13 % dětí se neumí přesně zařadit, zda do party patří.

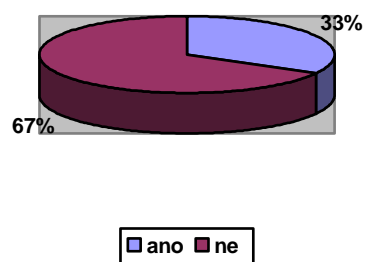
Procento dětí radících se do party a procento dětí, které se necítí být součástí party je velmi vyrovnané. Mnoho dětí učinilo poznámku, že jsou v partě „kamarádké“. Bylo pro nás potěšující, že umí rozlišit negativní a pozitivní party. Některé děti však přiznávaly partu negativní s hrdostí. Což vidíme jako nebezpečné.

Zájem patřit do party

Tabulka č. 6. Zájem o partu

	Počet dětí
ANO	6
NE	83

Graf č. 6. Zájem o partu

Až 67% dětí uvádí, že do party nechtějí patřit a 33 % dětí by chtělo v partě být. Je tedy zřejmé, že 33 % dětí touží po členství v partě a vyjadřují tak lítost nad tím, že do žádné party nepatří.

Celkem tři otázky v dotazníku byly zaměřeny na názory dětí na negativní party.

Sloužily k poznání, zda si děti uvědomují, co je záškoláctví, co znamená členství v partě, a zda dokáží rozpoznat negativa těchto činností. Dle dotazníkového šetření vyplynulo, že děti negativní vliv záškoláctví a záporných part vnímají a dobře rozlišují, co je tolerováno naší společností a co už není, což je pro nás významné zjištění.

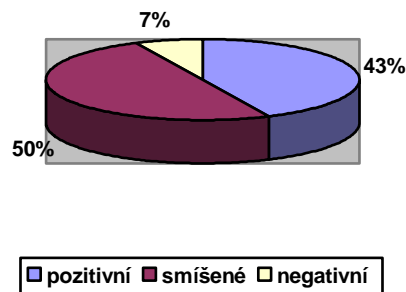
Martínek 2009, s.100, říká, že i pro dítě vyrůstající ve funkční rodině představuje skupina vrstevníků do určité míry stresující nárok, a tím je nutnost obstat v jejich očích jako někdo, kdo přijímá jejich normy. Požadavky na konformitu jsou ve vrstevnických partách daleko vyšší než v ostatních skupinách.

Vzájemné vztahy dětí ve školní třídě

Tabulka č.7 Vzájemné vztahy

	Počet dětí
Pozitivní vztahy	38
Smíšené vztahy	45
Negativní vztahy	6

Graf č. 7. Vzájemné vztahy

Polovina dětí (50%) uvádí, že se k sobě děti chovají slušně, až 43 % dětí odpovědělo, že se k sobě děti chovají dobře a jen 7% dětí odpovědělo, že se děti nechovají dobře. Z dotazníkového průzkumu tedy vyplývá, že vztahy mezi dětmi nevybočují nijak z běžné normy slušného, až dobrého vzájemného chování.

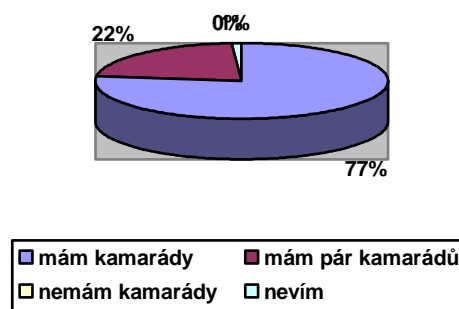
Dále měly děti odpovědět na otázku, co se děje, když se k sobě děti nechovají slušně, dobře. Zaznamenali jsme tyto odpovědi: dochází ke „rvačkám“ ve třídě, nadávkám, provokacím a špatné náladě. Na tuto otázku odpovědělo nejvíce žáků sedmé třídy. Naopak žáci čtvrté třídy považují vztahy ve třídě za nejvíce harmonické.

Navazování přátelství, kamarádství.

Tabulka č. 8. Kamarádství dětí

	Počet dětí
Mám kamarády	70
Mám pár kamarádů	18
Nemám kamarády	0
Nevím	1

Graf č. 8. Kamarádství dětí

Až 79 % dětí odpovědělo, že má ve třídě kamarády a považují třídu za dobrý kolektiv. Asi 20 % dětí odpovědělo, že má ve třídě vybrané kamarády. Jen 1% dětí odpovědělo, že neví, zda ve třídě kamarády mají.

Vysoké procento kladných odpovědí svědčí o tom, že ve třídách Základní školy v Jablonném v Podještědí převládají kamarádské vztahy. Zjištěné poznatky ukazují na dobré klima ve školních třídách.

Čapek (2009, s. 72) říká, že pravé šikanování nikdy není záležitostí výhradně jednotlivců, naopak je těžkou poruchou vztahů ve skupině, která podlehla „infekci“ od zárodečné choroby ke konečnému stádiu.

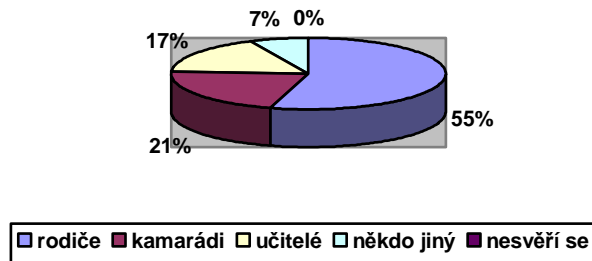
Pozitivní vztahy ve třídě jsou tedy velmi důležité, neboť ovlivňují celkovou soudržnost třídy a její možnosti boje proti žákům agresorům, kteří šikanují slabší.

Důvěra dětí v problémových situacích

Tabulka č. 9. Důvěra dětí v případě řešení problému

	Rodiče	Kamarádi	Učitelé	Někdo jiný	Nesvěří se
Počet dětí	65	26	20	1	8

Graf č. 9. Důvěra dětí v případě řešení problému

Celkem 54 % dětí, se nejčastěji svěřují rodičům až 21 % dětí odpovědělo, že se svěřují kamarádům, dalších 17 % učitelům, 7 % nikomu a 1 % dětí odpovědělo, že se svěřuje někomu jinému, nežli bylo v dotazníku uvedeno. Tato otázka měla testovat, komu děti převážně věří a zda vůbec někomu věří.

Důležité je, na koho se v problémových situacích obracejí o pomoc. Odpovědi, které jsme zaznamenali, svědčí ve prospěch rodičů, kamarádů a učitelů, což je pro nás dobré zjištění.

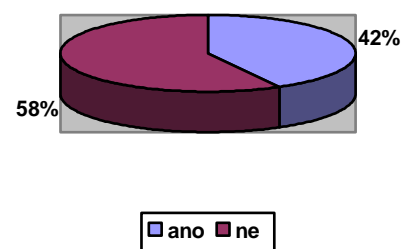
5.1.2 Interpretace výsledků druhé části dotazníkového šetření

Zakázané nebo protizákonné chování

Tabulka č. 10. Negativní činnost dětí

	Počet dětí
ANO	37
NE	52

Graf č. 10. Negativní činnost dětí

Na tuto základní otázku odpovědělo 58 % dětí, že nikdy neprovedly nic negativního. Až 42 % dětí se k negativní činnosti přiznalo. Procentuální zastoupení negativní činnosti je tedy zhruba na polovině, což považujeme za nepříznivé.

Další otázky dotazníku byly formulovány dle toho, zda děti odpověděly ano či ne. Otázky dotazníku směřovaly ke zjištění, jaký přehled mají děti o kriminalitě ve své škole. Zda kriminalitu vnímají a vědí o ní a dále zda si uvědomují, že páchají kriminální činy.

A) DĚTI ODPOVĚDĚLY ANO (KLADNÉ ODPOVĚDI)

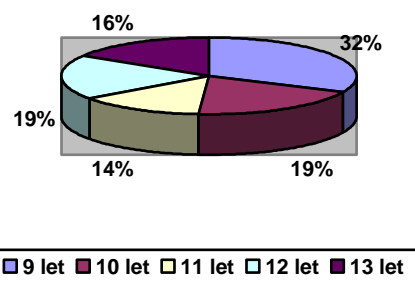
Na tyto otázky odpovídaly děti, které přiznaly, že se dopustily nějaké negativní činnosti.

Věk při provedení deliktu

Tabulka č. 11. Věk provedení deliktu

Věk	9	10	11	12	13
Počet dětí	12	7	5	7	6

Graf č. 11. Věk provedení deliktu

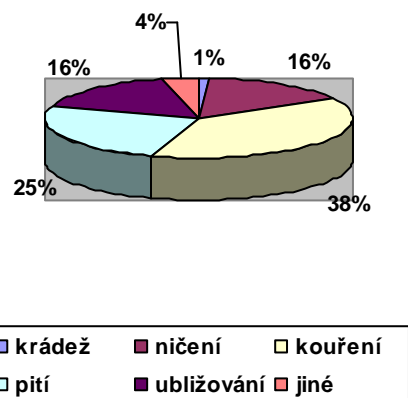
Tato otázka sloužila ke zjištění nejnižšího věku, ve kterém se děti dopustily negativní činnosti, respektive kdy provedly negativní čin poprvé. Na tuto otázku odpovědělo 32 % dětí, že negativní čin provedly poprvé již v devátém roce. Až 19 % dětí odpovědělo, že se dopustilo negativního činu ve dvanácti letech, téměř 12% dětí v jedenácti letech, až 19 % ve dvanácti letech a 13% ve třinácti letech. Z průzkumu vyplývá, že nejvyšší procentuální zastoupení provedení negativního činu je již kolem devátého roku.

Druh negativní činnosti

Tabulka č. 12. Negativní činnost dětí

	Počet dětí
Krádež	1
Ničení	9
Kouření	22
Pití	14
Ublížování	9
Jiné	2

Graf č. 12. Negativní činnost dětí

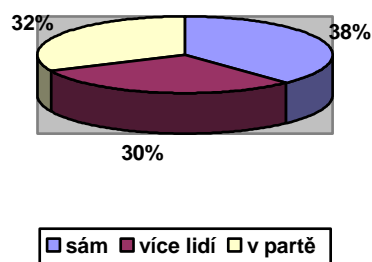
Až 38% dětí uvedlo, že vyzkoušelo kouření, asi 25% dětí přiznalo, že pilo, téměř 16% dětí něco zničilo, dalších 16% dětí někomu ublížilo a 1 % dětí uvedlo, že kradlo. Asi 4% dětí uvedla jinou negativní činnost. Jednalo se o sprejerství a zvonění na zvonky, nebo děti neuvedly, jaké negativní činnosti se dopustily.

Negativní činnost v partě

Tabulka č. 13. Vliv party a kamarádů

	Počet dětí
Sám	14
Více lidí	11
V partě	12

Graf č. 13. Vliv party a kamarádů

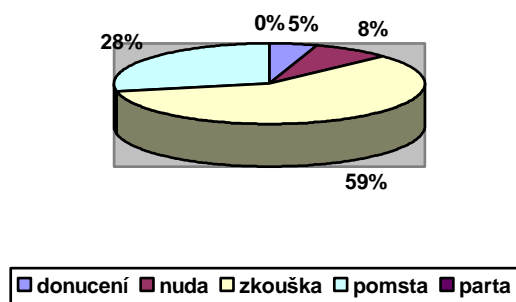
Až 38% dětí odpovědělo, že negativní čin provedly samy ze své vlastní vůle, asi 30 % dětí uvedlo, že negativní čin neprovedly samy, ale v přítomnosti kamarádů a 32% dětí uvedlo, že negativní čin provedly v partě. Vliv party je evidentní.

Důvody provedení negativních činů

Tabulka č. 14. Důvod negativní činnosti

	Počet dětí
Donucení	2
Nuda	3
Zkouška	23
Pomsta	11
Parta	0

Graf č. 14. Důvod negativní činnosti

Až 59% dětí uvedlo, že provedly negativní činnost z touhy po zážitku. Jednalo se především o činy kouření a pití alkoholu. Až 28% dětí uvedlo, že se chtělo pomstít. Znamená to, že těmto dětem se již něco negativního stalo a vracely to stejnou měrou.

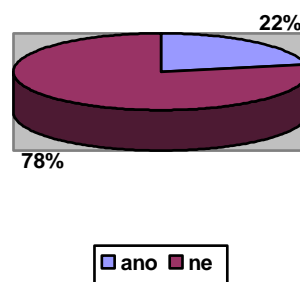
Až 8 % dětí uvedlo, že negativní čin provedly z nudy a 5 % dětí uvedlo, že byly donuceny. Toto zjištění svědčí o vlivu party či kamarádů.

Opakování negativního činu

Tabulka č. 15. Recidiva činnosti

	Počet dětí
ANO	8
NE	29

Graf č. 15. Recidiva činnosti

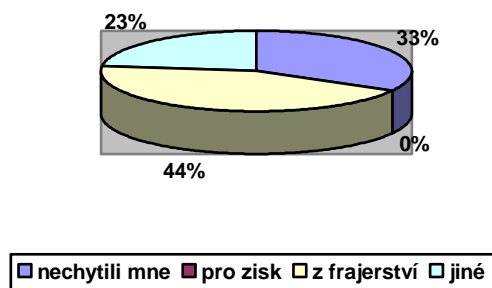
Až 78% dětí uvedlo, že by se negativní činnosti znovu nedopustily, téměř 22% dětí uvedlo, že by svou činnost opakovaly.

Důvody k opakování negativní činnosti

Tabulka č. 16. Důvod recidivy činu

	Počet dětí
Nechytili mne	3
Pro zisk	0
Frajerství	4
Jiné	2

Graf č. 16. Důvod recidivy činu

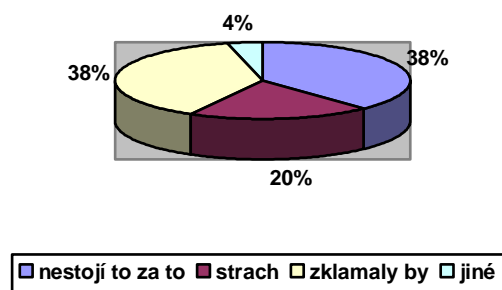
Až 44% dětí uvedlo, že by se dopustilo recidivy činu z „frajeřiny“, téměř 33% dětí odpovědělo, že by čin provedly opětovně, protože je poprvé nikdo neodhalil a nebyly postiženy trestem, až 23% dětí uvádí jiný důvod, jako je chuť alkoholu nebo kouření z důvodů psychické zátěže („nervů“).

Důvody proč by děti již delikt neprovedly

Tabulka č. 17. Důvod neprovedení činu

	Počet dětí
Nestojí to za to	15
Strach	8
Zklamal bych	15
Jiné	2

Graf č. 17. Důvod neprovedení činu

Až 38% dětí, které odpověděly, že se dopustily negativního činu, odpovědělo, že by se činu již nedopustily z důvodu, že by zklamaly rodiče, učitele, a 38% dětí odpovědělo, že by se činu nedopustily, protože to za to nestojí. Až 20% dětí uvedlo, že by čin neprovedly ze strachu a 4 % z jiného důvodu, jako například z lítosti.

Z části dotazníku, kde se děti přiznaly, že vykonaly nějakou negativní činnost, vyplývá, že největší negativní činností dětí základních škol je kouření a pití alkoholu.

Zajímavé výsledky uvádí i studie ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách), která probíhá jednou za čtyři roky. Poslední studie proběhla v roce 2007. Tato studie uvádí, že mezi chlapci bylo v roce 2007 téměř 24 % denních kuřáků, u dívek byla prevalence denního kouření vyšší než u chlapců (26,8%). Časté pití alkoholických nápojů udávají více chlapci, přičemž nejvíce preferovaným nápojem je u nich pivo. U dívek není preference nápoje tak výrazná jako u chlapců, nicméně od roku 1995 vzrůstá u dívek procento těch, které pravidelně pijí pivo, zatímco u jiných druhů alkoholu tomu tak nebylo; v roce 1995 byly dokonce u dívek nejčastěji konzumovaným druhem alkoholu destiláty. (<http://www.drogy-info.cz>)

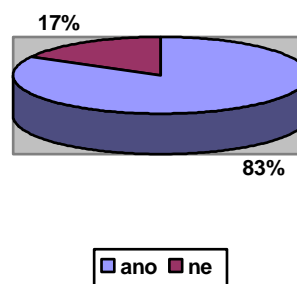
B) DĚTI ODPOVĚĎELY NE (ZÁPORNÉ ODPOVĚDI)

Na tyto otázky odpovídaly děti, které uvedly, že se nedopustily žádné negativní činnosti.

Sledování negativního jednání druhých

Tabulka č.18. Sledování negativního činu **Graf č.18. Sledování negativního činu**

	Počet dětí
ANO	43
NE	9

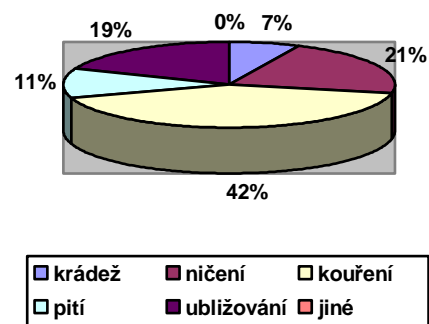
Až 83% dětí přiznalo, že viděly někoho provádět něco zakázaného. Téměř 17% dětí tvrdilo, že neviděly nikoho provádět něco zakázaného.

Druh sledované negativní činnosti

Tabulka č.19. Druh negativní činnosti

	Počet dětí
Krádež	5
Ničení	15
Kouření	30
Pití	8
Ublíživání	14
Jiné	0

Graf č.19. Druh negativní činnosti

Z tohoto průzkumu vyplynulo, že 42% dětí vidělo někoho kouřit, 21% dětí vidělo někoho něco ničit, až 19% dětí vidělo někoho někomu ubližovat, 11% dětí vidělo někoho pít alkohol (nezletilého) a 7% dětí vidělo někoho krást.

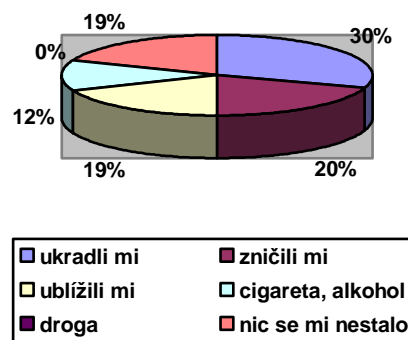
Tyto informace dokládají, že se děti dopouští různých negativních činností. Nejčastějším vnímaným negativním činem je kouření.

Negativní čin, který se dětem stal

Tabulka č.20. Druh deliktu

	Počet dětí
Ukradl mi	21
Zničil mi	14
Ublížil mi	13
Cigareta, alkohol	8
Droga	0
Nic se mi nestalo	13

Graf č.20. Druh deliktu

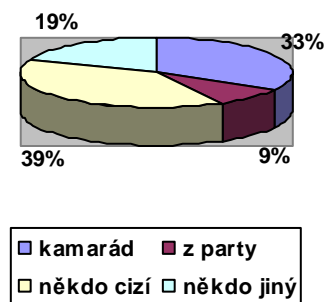
Na tuto otázku odpovědělo 30% dětí, že jim někdo něco ukradl, 20% dětí, že jim někdo něco zničil, 19% dětí, že jim někdo ublížil a 12% dětí uvedlo, že jim někdo nabídl cigaretu nebo alkohol, ačkoliv věděl, že jsou nezletilí. Až 19% dětí uvádí, že se jim žádný negativní čin nestal. Z průzkumu vyplývá, že největší množství negativní činnosti tvoří krádeže.

Osoba, která delikt dětem provedla

Tabulka č 21. .Kdo delikt provedl

	Počet dětí
Kamarád	14
Někdo z party	4
Cizí člověk	16
Jiný	8

Graf č 21. .Kdo delikt provedl

Dále děti upřesňují, kdo jim provedl něco špatného. Až 39% dětí uvádí, že jim delikt provedl cizí člověk nebo nevědí, kdo jim delikt provedl. Téměř 33% dětí uvádí, že jim delikt provedl kamarád, 19% dětí uvádí, že jim delikt provedl někdo jiný, nežli bylo uvedeno v dotazníku (bratr, sestra, spolužák ze školy), a 9% dětí uvedlo, že jim delikt provedl někdo z party, ke které patří.

Z průzkumu posledních čtyř otázek vyplývá, že se děti často setkávají s kriminální činnostmi, ať již jako pozorovatelé nebo jsou přímými aktéry. Děti dokáží dobře rozpoznat, co je kriminální činnost.

Policejní statistiky dokládají, že trestných činů mezi mladistvými sice celkově ubývá, ale rapidně narůstá podíl násilných trestných činů. Děti do 15 let při spáchání trestného činu nemohou být stíhány, maximálně jim může být nařízena ústavní či dokonce ochranná výchova ve školských ústavních zařízeních. To je ovšem veliký problém, protože se často stává, že děti z těchto zařízení utíkají a na svobodě se dopouštějí další trestné činnosti. Jsou si také velmi dobře vědomy faktu, že nemohou být potrestány. (Pavlovský, 2009, s. 157-158)

5.2 Analýza statistických dat

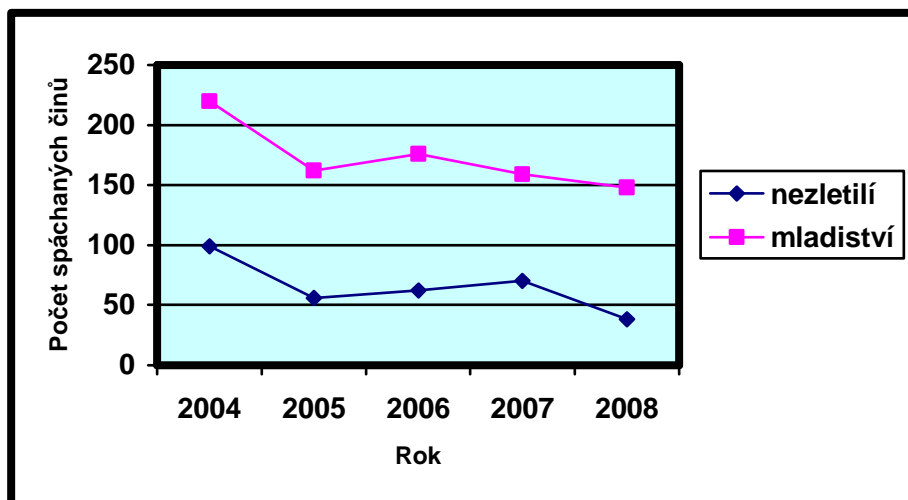
5.2.1 Porovnání statistik okresu Česká Lípa a statistik Ministerstva vnitra České republiky

Ze zdrojů statistických ročenek Ministerstva vnitra ČR byla zpracována data na okrese Česká Lípa za účelem zjištění vývoje trestné činnosti (dále TČ) mladistvých a nezletilých ve srovnání s celorepublikovým trendem kriminality dětí a mládeže. Data nám mají ukázat nejen, jestli trestná činnost stoupá či klesá, ale jaké jsou nejčastěji páchané trestné činy na okrese Česká Lípa a jaký je jejich vývoj a podíl na celkové kriminalitě okresu Česká Lípa.

Tabulka č. 22 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa v letech 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
Nezletilí	99	56	62	70	38
Mladiství	220	162	176	159	148

Graf č. 22 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa v letech 2004-2008.

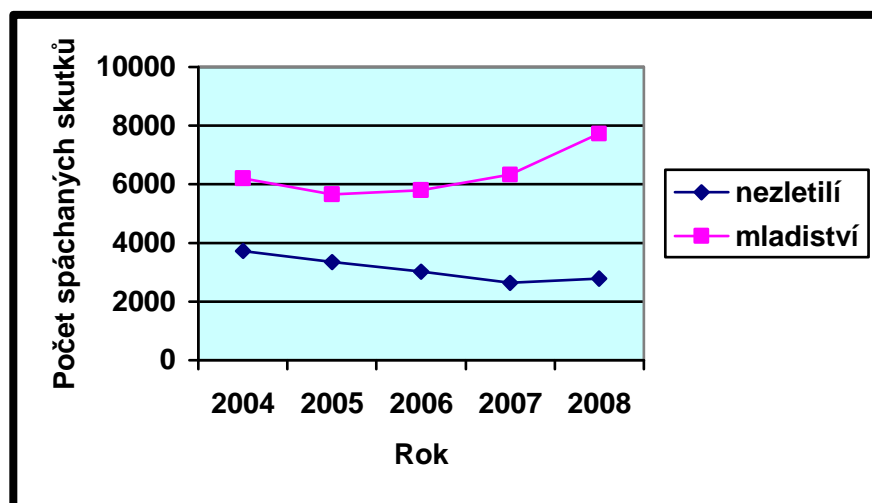
Podle údajů statistik MV ČR a zpracovaných dat pro okres Česká Lípa bylo zjištěno, že u nezletilých má trestná činnost v letech 2004 až 2008 většinou **klesající tendenci**. Nejvyšší počet skutků spáchali nezletilí v roce 2004 (99 skutků), nejnižší pak v roce 2008 (38 skutků). K největšímu poklesu spáchaných činů došlo v přechodu roku 2004 (99 spáchaných skutků) na rok 2005 (56 spáchaných skutků). V roce 2006 a 2007 došlo oproti roku 2005 k průběžnému nárůstu trestné činnosti. Od roku 2007 trestná činnost nezletilých na okrese Česká Lípa klesá.

U mladistvých má trestná činnost v letech 2004 až 2008 **taktéž klesající tendenci**. Nejvíce byla páchána trestná činnost mladistvými taktéž v roce 2004 (220 skutků), nejméně opět v roce 2008 (148 skutků). K největšímu poklesu spáchaných činů došlo taktéž v přechodu roku 2004 (220 spáchaných skutků) na rok 2005 (162 spáchaných skutků). V roce 2006 došlo oproti roku 2005 k nárůstu trestné činnosti, od tohoto roku však trestná činnost nezletilých na okrese Česká Lípa opět průběžně klesá

Tabulka č. 23 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých v České republice v letech 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
Nezletilí	3734	3341	3027	2635	2783
Mladiství	6197	5654	5808	6322	7728

Graf č. 23 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých v České republice v letech 2004-2008

Podle údajů statistik MV ČR bylo zjištěno, že u nezletilých má trestná činnost v letech 2004 až 2007 **klesající tendenci**. V roce 2008 však dochází k nárůstu trestné činnosti. Nejvyšší počet skutků spáchali nezletilí v České republice v roce 2004 (3734 skutků), nejnižší pak v roce 2007 (2635 skutků). K největšímu poklesu spáchaných činů došlo v přechodu roku 2006 (3027 spáchaných skutků) na rok 2007 (2635 spáchaných skutků).

U mladistvých má trestná činnost v letech 2004 až 2008 **vzrůstající tendenci**. Nejvíce byla páchána trestná činnost mladistvými v roce 2008 (7728 skutků), nejméně v roce 2005 (5654 skutků) K největšímu poklesu spáchaných činů došlo v přechodu roku 2004 (6197 spáchaných skutků) na rok 2005 (5654 spáchaných skutků). Od roku 2005 však trestná činnost mladistvých v České republice stoupá a to nejvíce v rozmezí let 2007 až 2008 (ze 6322 na 7728 spáchaných skutků)

Při srovnání statistik okresu Česká Lípa (graf č. 22, s. 54) s celorepublikovým trendem (graf č. 23 s.55) zjišťujeme, že počet spáchaných trestných činů u nezletilých klesá. Pokles trestné činnosti nezletilých na okrese Česká Lípa je však daleko zřetelnější, nežli pokles trestné činnosti nezletilých v České republice.

Rozdíl nalzáme při srovnání statistik okresu Česká Lípa s celorepublikovým trendem u mladistvých. Počet spáchaných trestných činů u mladistvých na okrese Česká Lípa klesá, kdežto počet spáchaných trestných činů v České republice výrazně vzrůstá.

Obecně platí, že jak na jednotlivých okresech, tak v celé ČR je kriminalita nezletilých podstatně menší než kriminalita mladistvých.

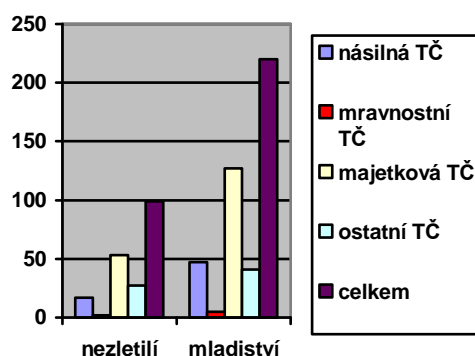
5.2.2 Nejčastěji páchané trestné činy na okrese Česká Lípa

Ze zdrojů statistik okresu Česká Lípa byla zpracována data za účelem zjištění nejčastěji páchané trestné činnosti (dále TČ) mladistvých a nezletilých v tomto okrese v jednotlivých letech. Zpracována byla data let 2004 až 2008. .

Tabulka č. 24 TČ Česká Lípa 2004

	Nezletilí	Mladiství
Násilná TČ	17	47
Mravnostní TČ	2	5
Majetková TČ	53	127
Ostatní TČ	27	41
Celkem	99	220

Graf č. 24 TČ Česká Lípa 2004

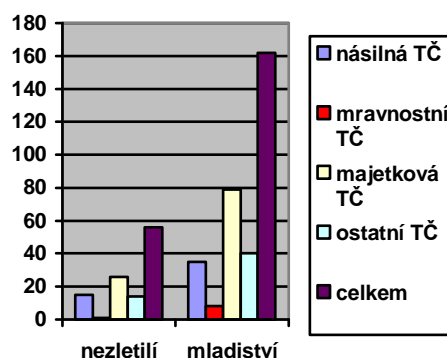

Ze statisticky zpracovaných dat za rok 2004 pro okres Česká Lípa bylo zjištěno, že nezletilí spáchali v tomto roce nejvíce majetkových trestných činů (53) a dále ostatních činů (např. výtržnictví, šíření toxikománie, nedovolená výroba a distribuce omamných a psychotropních látek a jedů), a to 27. Mladiství v tomto roce spáchali nejvíce majetkových trestných činů (127) a dále násilných trestných činů (47).

Tabulka č. 25 TČ Česká Lípa 2005

	Nezletilí	Mladiství
Násilná TČ	15	35
Mravnostní TČ	1	8
Majetková TČ	26	79
Ostatní TČ	14	40
Celkem	56	162

Graf č. 25 TČ Česká Lípa 2005

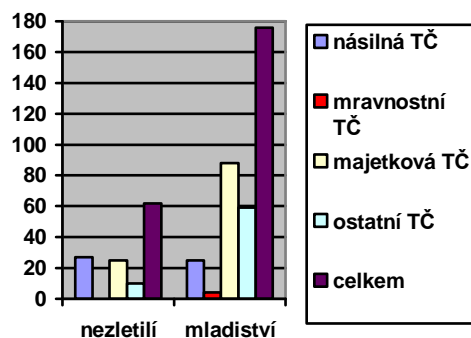
Ze statisticky zpracovaných dat za rok 2005 pro okres Česká Lípa bylo zjištěno, že nezletilí spáchali v tomto roce nejvíce majetkových trestných činů (26) a dále

násilných činů (15). Mladiství v tomto roce spáchali nejvíce majetkových trestných činů (79) a dále ostatních trestných činů (40).

Tabulka č. 26 TČ Česká Lípa 2006

	Nezletilí	Mladiství
Násilná TČ	27	25
Mravnostní TČ	0	4
Majetková TČ	25	88
Ostatní TČ	10	59
Celkem	62	176

Graf č. 26 TČ Česká Lípa 2006

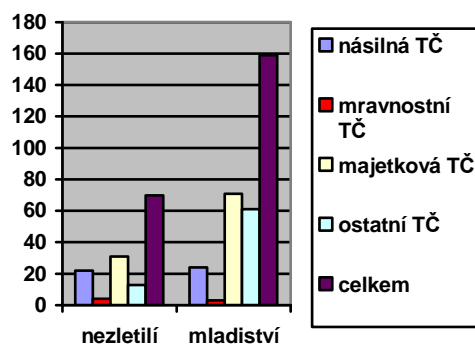

Ze statisticky zpracovaných dat za rok 2006 pro okres Česká Lípa bylo zjištěno, že nezletilí spáchali v tomto roce nejvíce násilných trestných činů (27) a dále majetkových činů (25). Mladiství v tomto roce spáchali nejvíce majetkových trestných činů (79) a dále ostatních trestných činů (40).

Tabulka č. 27 TČ Česká Lípa 2007

	Nezletilí	Mladiství
Násilná TČ	22	24
Mravnostní TČ	4	3
Majetková TČ	31	71
Ostatní TČ	13	61
Celkem	70	159

Graf č. 27 TČ Česká Lípa 2007

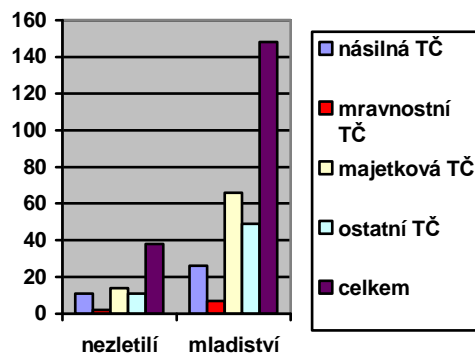

Ze statisticky zpracovaných dat za rok 2007 pro okres Česká Lípa bylo zjištěno, že nezletilí spáchali v tomto roce nejvíce majetkových trestných činů (31) a dále násilných činů (22). Mladiství v tomto roce spáchali nejvíce majetkových trestných činů (71) a dále ostatních trestných činů (61).

Tabulka č. 28 TČ Česká Lípa 2008

	Nezletilí	Mladiství
Násilná TČ	11	26
Mravnostní TČ	2	7
Majetková TČ	14	66
Ostatní TČ	11	49
Celkem	38	148

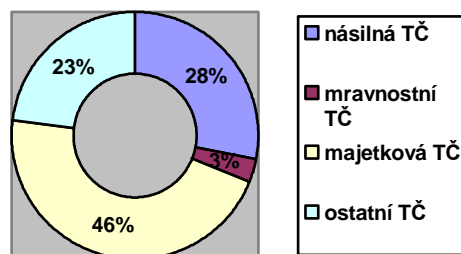
Graf č. 28 TČ Česká Lípa 2008

Ze statisticky zpracovaných dat za rok 2008 pro okres Česká Lípa bylo zjištěno, že nezletilí spáchali v tomto roce nejvíce majetkových trestných činů (14) a dále ve stejném poměru násilných a ostatních činů (11 a 11). Mladiství v tomto roce spáchali nejvíce majetkových trestných činů (66) a dále ostatních trestných činů (49).

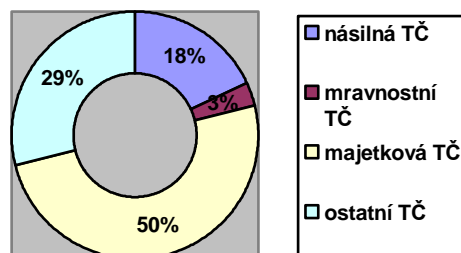
Tabulka č. 29 TČ nezletilých 2004 - 2008 Graf č. 29 TČ nezletilých 2004 - 2008

Násilná TČ	92
Mravnostní TČ	9
Majetková TČ	149
Ostatní TČ	75

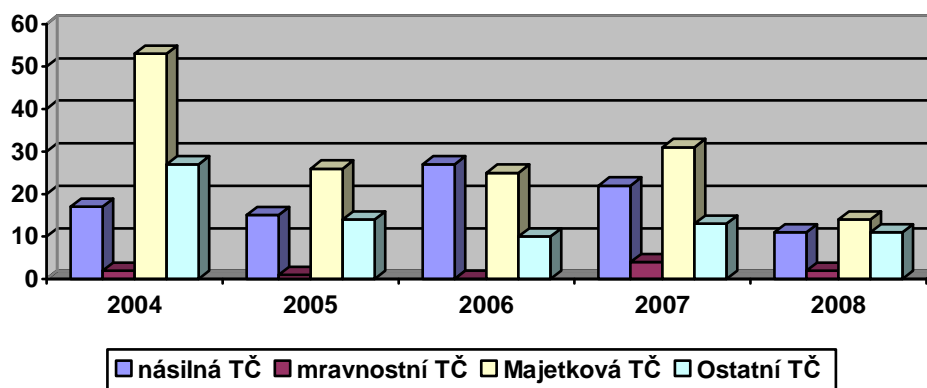
Tabulka č. 30 TČ mladistvých 2004 – 2008 Graf č. 30 TČ mladistvých 2004 - 2008

Násilná TČ	157
Mravnostní TČ	27
Majetková TČ	431
Ostatní TČ	250

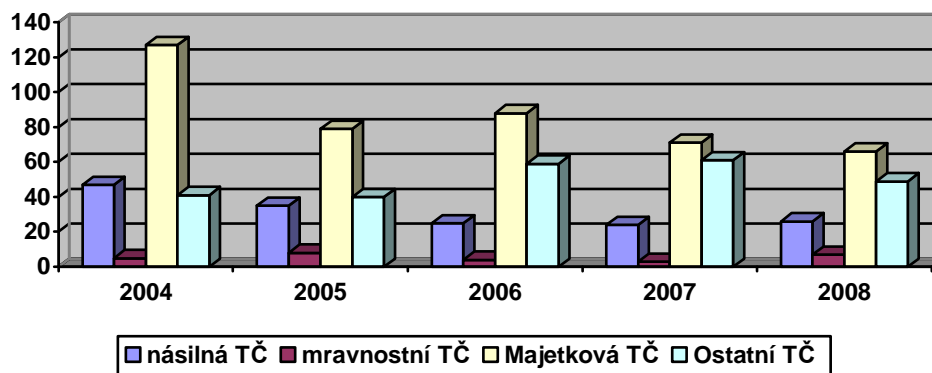

Tabulky a grafy č. 29 a č. 30 nám ukazují procentuální zastoupení trestné činnosti v letech 2004-2008 u nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa podle jednotlivých druhů kriminality (násilná, , mravnostní, majetková a ostatní).

Graf č. 31 TČ nezletilých Česká Lípa 2004 -2008

Graf č. 32 TČ mladistvých Česká Lípa 2004 -2008

Z grafů č. 31 a č. 32. vyplývá, že nezletilí se dopustili v letech 2004 až 2008 nejvíce majetkové trestné činnosti (46%). Druhou největší trestnou činností, které se nezletilí dopustili, je násilná trestná činnost (28%) Dále následuje ostatní trestná činnost (23%) a zanedbatelnou část tvoří trestná činnost mravnostní (3%).

Mladiství se dopustili v letech 2004 až 2008 taktéž nejvíce majetkové trestné činnosti (50%). Druhou největší trestnou činností, které se mladiství dopustili, je ostatní trestná činnost (29%). Dále následuje násilná trestná činnost (23%) a opět zanedbatelnou část tvoří trestná činnost mravnostní (3%).

5.3 Vyhodnocení předpokladů

P 1: Lze předpokládat, že více jak 60% trestné činností dětí a mládeže v okrese Česká Lípa tvoří krádeže.

Podle zpracovaných údajů (tabulky č.24-30, s.56-59 grafy č 24-32 s.56-59) nejčastěji páchanou trestnou činností nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa v letech 2004 až 2008 je **trestná činnost majetková**, kdy se především jedná o krádeže prosté, (kapesní krádeže, krádeže motorových vozidel, věcí z vozidel, jízdních kol, krádeže v bytech bez použití násilí a v jiných objektech - vždy bez použití násilí a dále o krádeže vloupáním, které jsou páchány za použití násilí (vloupání do obchodů, restaurací, škol, chat nebo rodinných domů).

Druhou nejvyšší trestnou činností v okrese Česká Lípa v letech 2004-2008 je u nezletilých **násilná trestná činnost** a u mladistvých **ostatní trestná činnost** (výtržnictví, nedovolená výroba a distribuce omamných a psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie, maření výkonu úředního rozhodnutí apod.). Nejméně se nezletilí a mladiství dopouští **trestné činnosti mravnostní**.

Nejvíce majetkových činů spáchali nezletilí v roce 2004 (53 skutků), mladiství rovněž v roce 2004 (127 skutků). Největší míra násilné trestné činnosti u nezletilých byla zaznamenána v roce 2006 (27 skutků) a u mladistvých v roce 2004 (47 skutků). Největší míra ostatní trestné činnosti byla zaznamenána v roce 2004 (27 skutků) a u mladistvých v roce 2007 (61 skutků).

Celkově za roky 2004 až 2008 na okrese Česká Lípa **majetková trestná činnost** u nezletilých klesá. Výjimkou byl rok 2007, kde došlo k nárůstu majetkové trestné

činnosti u nezletilých. Největší majetková trestná činnost nezletilých byla zjištěna v roce 2004

(53 skutků) a nejnižší v roce 2008 (14 skutků). U mladistvých majetková trestná činnost taktéž s výjimkou roku 2006 postupně klesá. Nejvyšší majetková trestná činnost mladistvých byla zjištěna taktéž v roce 2004 (127 skutků) a nejnižší taktéž v roce 2008 (66 skutků).

Násilná trestná činnost u nezletilých se v letech 2006 a 2007 zvýšila. V roce 2008 však došlo ke znatelnému poklesu násilné činnosti u nezletilých. Násilná trestná činnost u mladistvých se od roku 2004 do roku 2006 snížila a od roku 2006 se drží na stejné hranici.

Ostatní trestná činnost u nezletilých byla nejvyšší v roce 2004 a další léta se pohybuje na kolísající nižší hranici. Ostatní trestná činnost u mladistvých se v roce 2006 zvyšuje a na zvýšené hranici se drží i do roku 2008.

Mravnostní trestná činnost nezletilých i mladistvých trvale zůstává na nízké hranici.

Z celkového šetření tedy vyplývá, že kriminalita nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa klesá. Celorepublikově kriminalita nezletilých taktéž klesá, avšak kriminalita mladistvých se výrazně zvyšuje.

Majetková trestná činnost tvoří u nezletilých 46 % celkově spáchané kriminality a u mladistvých 50 % celkově spáchané kriminality. Lze tedy předpokládat, že krádeže jako takové tvoří ještě nižší procento z celkově spáchané kriminality.

Průzkum ukázal, že náš předpoklad, že více jak 60% trestné činností dětí a mládeže v okrese Česká Lípa tvoří krádeže, se nám nepotvrdil.

P 2: Lze předpokládat, že více jak 30 % žáků základní školy má zkušenost s trestnou činností nebo přestupkem

K trestné činnosti se přiznalo 42 % dětí. Až 58 % dětí uvedlo, že nikdy neprovedly nic negativního.

Až 32 % dětí uvedlo, že negativní čin provedly poprvé již v devátém roce. Z průzkumu vyplývá, že nejvyšší procentuální zastoupení při provedení negativního

činu je již kolem devátého roku. Nejčastěji páchanou trestnou činností bylo u dětí kouření a pití alkoholu. Až 38% dětí uvedlo, že vyzkoušelo kouření. Až 38% dětí odpovědělo, že negativní čin provedly samy ze své vlastní vůle, asi 30 % dětí uvedlo, že negativní čin neprovedly samy, ale v přítomnosti kamarádů a 32% dětí uvedlo, že negativní čin provedly v partě. Je tedy zřejmé, že 2/3 dětí činila trestnou činnost pod vlivem druhých osob. Nejčastějším důvodem spáchání negativního činu byla touha po zážitku. Tuto skutečnost uvedlo 59% dětí.

Až 28% dětí uvedlo, že se chtělo pomstít. Až 78% dětí uvedlo, že by se negativní činnosti znovu nedopustily z důvodu, že by někoho zklamaly (kamarády, učitele, rodiče..), nebo jim to za to prostě nestojí. Téměř 22% dětí uvedlo, že by svou činnost opakovaly z frajerství (44%), téměř 33% dětí odpovědělo, že by čin provedly opětovně, protože jim dříve prošel a nebyly postiženy trestem, až 23% dětí uvádí jiný důvod, jako je záliba v chuti alkoholu, nebo kouření z důvodů psychické zátěže.

Až 83% dětí (z % dětí, které odpověděly, že se nikdy nedopustily deliktu) přiznalo, že viděly někoho provádět něco zakázaného.

Až 42% dětí vidělo někoho kouřit, 21% dětí vidělo někoho něco ničit, až 19% dětí vidělo někoho někomu ubližovat. Až 30% dětí uvedlo, že jim někdo něco ukradl, 20% dětí uvedlo, že jim někdo něco zničil, 19% dětí uvedlo, že jim někdo ublížil. Tyto delikty byly provedeny nejčastěji cizím člověkem (39%), nebo byl pachatel neznámý (33%).

Z výzkumu vyplývá, že 42% dětí se doznává k trestné činnosti a 58 % dětí trestnou činnost nedoznává. Z tohoto % dětí až 83% dětí uvádí, že viděly páchat trestnou činnost. **Předpoklad, že více jak 30 % žáků základní školy má zkušenost s trestnou činností nebo přestupkem se tímto potvrzuje.**

6 ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na vývoj trestné činnosti u dětí a mládeže v okrese Česká Lípa. V teoretické rovině jsme přiblížili problematiku kriminality mladistvých z pohledu odborných pramenů. Zaměřili jsme se na vliv dědičnosti, konstituce, osobnosti, rodiny, školy a v poslední řadě na vlivy společenské. Zde byly detailně popsány možné příčiny a vlivy na kriminalitu mládeže, které měly za cíl blíže pochopit záměr praktického šetření naší bakalářské práci.

Empirická část bakalářské práce byla věnována průzkumovému šetření pomocí nestandardizovaného dotazníku a dále analýze současných statistických údajů o kriminalitě mládeže na okrese Česká Lípa. Průzkumové šetření pomocí nestandardizovaného dotazníku bylo zaměřeno na žáky Základní školy v Jablonném v Podještědí. Cílem tohoto průzkumu bylo zjistit povědomí dětí o trestné činnosti v místě působnosti našeho pracoviště Obvodního oddělení Policie České republiky Jablonné v Podještědí. Z průzkumu vyplynulo, že 42 % dětí se dopustila trestné činnosti či přestupku. Až 83 % žáků ze žáků, kteří sami neprovedli negativní činnost, má zkušenost s trestnou činností, ať již jako pozorovatel, či jako samotná oběť. Tyto výsledky ukazují velké zastoupení negativní činnosti v Jablonném v Podještědí. Je tedy zřejmé, že by v tomto městě bylo vhodné učinit opatření ke snížení kriminality mládeže.

Pomocí analýzy současných statistických údajů o kriminalitě mládeže byla vyhodnocena situace v dané lokalitě za posledních pět let. Na základě zjištěných údajů bylo stanoveno, že největší trestnou činností mládeže v posledních pěti letech byla jednoznačně majetková trestná činnost. Tímto se tedy splnil předpoklad, že největší trestnou činností mládeže jsou krádeže, avšak již se nám nepodařilo ověřit předpoklad, že krádeže tvoří více jak 60 % celkové trestné činnosti mládeže. Velké procento tvoří i násilná trestná činnost a ostatní trestná činnost (výtržnictví, nedovolená výroba a distribuce omamných a psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie, maření výkonu úředního rozhodnutí apod.).

Z tohoto vyplývá, že preventivní opatření učiněná v této lokalitě by měla zahrnout nejen prevenci majetkové trestné činnosti, ale také násilné a ostatní trestné činnosti. Prevence by měla být komplexním zpracováním problematiky trestné činnosti na tomto okrese.

Potěšujícím zjištěním bylo, že trestná činnost nezletilých i mladistvých v uplynulých pěti letech průběžně klesá. Toto lze považovat za pozitivní ukazatel výchovy dětí a mladistvých.

6.1 Stanovení preventivního programu do praxe

Na závěr naší práce zbývá zmínit aspekty, které musí být respektovány při tvorbě dobrých preventivních programů v oblasti protipatologického a protikriminálního chování dětí a mládeže.

Ještě v současné době lze zaznamenat ve školách a výchovných institucích různé přednášky a besedy na téma drogová prevence. Akce probíhaly spíše jednorázově a v krátkém čase. Daleko účinnější forma preventivní práce, je dlouhodobější spolupráce škol a institucí, která spočívá v časovém rozložení preventivního programu, například do několika let. A tak se stává, že se děti setkávají od útlého věku s preventivním programem, který je aktuálně dle věku provází různými vývojovými obdobími a možným selháním. V takových programech se děti nejprve formou pohádek a dětských her učí rázně odmítnout to, co se nesmí, to co je pro ně nebezpečné, to co by je mohlo ohrozit. Postupně se tak učí asertivnímu chování vůči ohrožení, jakým mohou být drogy, zneužívání, krádeže, šikana. K tomu, abychom vytvořili účinný preventivní program musíme dodržet tyto zásady(Havrdová, 2007):

- Připravit si preventivní strategii, která má určitou strukturu v čase.
- Preventivní aktivity směřovat k dítěti již v útlém věku, to znamená již od mateřské školky.
- Prevence musí respektovat věkovou přiměřenost.
- Preventivní aktivity by měly obsahovat příklady kladného chování a kladných vzorů v řešení problémových situací Například v preventivních programech u malých dětí je forma her a vyprávění pohádek, kde existuje kladný hrdina děje, který vítězí nad nepravostí.
- Prevence by měla využívat peer- prvků (není nic účinného, než když popisuje svoji zkušenost s drogou vrstevník).
- Měla by sdělovat dětem rizika, která vyplývají z patologického chování.
- Předávané informace dětem by měly být pravdivé, reálné.
- Měla by být zmapována úspěšnost programu prevence

Nyní uvádíme příklady z dobré preventivní práce našich policejních odborníků (<http://www.policie.cz>):

PREVENTIVNÍ PROGRAMY PRO DĚTI 1. STUPNĚ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Ajaxův zápisník

Ajaxův zápisník je projekt určený pro žáky 2. tříd základních škol. Jeho cílem je zvyšovat právní vědomí dětí mladšího školního věku. Žáci druhých tříd základních škol se učí pomocí Ajaxova zápisníku předcházet různým sociálně patologickým jevům např. šikaně, alkoholu a nealkoholovým drogám, hazardním hrám apod. Pes Ajax je formou úkolů a her seznamuje s běžnými každodenními záležitostmi jako je pohyb v silničním provozu a vlastní bezpečnost. S tímto záznamníkem by děti měly pracovat s učiteli po celý rok. Tento zápisník dobře funguje, pokud je dozorován učiteli. Ještě větší důraz však vyvolá občasná návštěva policistů, kteří formou testů a soutěží zjišťují, co se děti od policejního psa Ajaxe naučily.

Kapka prevence

Jeho cílem je zvyšovat právní vědomí dětí mladšího školního věku, poskytnout dětem informace o tom, jak se nestát obětí trestného činu a v neposlední řadě snižovat kriminalitu dětí. Je určen pro žáky od druhých tříd základních škol a je realizován vždy počátkem školního roku, kdy děti obdrží od policistů pracovní složky „Kapky prevence“. Pracovní listy obsahují různé úkoly, doplňovačky a preventivní rady z široké oblasti prevence kriminality – jde o úkoly a rady z oblasti bezpečnosti nemotorizovaného účastníka v silničním provozu, prevence krádeže, rady týkající se osobního bezpečí apod. Jednotlivé úkoly děti plní spolu s pedagogem nebo policistou, přičemž do pracovní složky si dítě postupně každý měsíc vkládá další pracovní list. Pracovních listů je deset. Projekt končí výtvarnou soutěží.

PREVENTIVNÍ PROGRAMY PRO DĚTI 2. STUPNĚ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Preventivně informační filmy

Film „Nechte mě být!“

Preventivně informační film, ve kterém jsou obsaženy čtyři krátké příběhy motivované skutečnými událostmi z posledních let, jenž se odehrály na území České republiky. Prostřednictvím těchto příběhů jsou dětem ukazovány nebezpečné situace, které je mohou potkat, reakce a následky obvyklého chování „obětí“ i „pachatelů“.

Videokazeta zachycuje dva příběhy, které se věnují kontaktu s cizí nebezpečnou osobou. Další příběh se týká problému šikánování a poslední je věnován nebezpečí nálezu a manipulace s výbušninou. Na konci každého příběhu je zobrazena filmová montáž s ilustračními fotkami a daty, kdy se podobný příběh odehrál a jak skončil.

Film „Zpackané životy“

Videofilm je součástí širšího preventivního působení na žáky druhého stupně základních škol, studenty středních škol a učilišť. Jsou v něm znázorněny nejrůznější modelové situace, v nichž se může mladý člověk ocitnout ve volném čase nebo ve škole. Cílem filmu je zvyšovat právní vědomí dětí staršího školního věku a středoškoláků.

Tyto informační filmy by měly být opět doplněny o komentáře a zkušenosti odborníků z policejní praxe.

UČÍME SE S POLICIÍ

Projekt určený pro žáky 1. až 9. tříd základních škol Vznikl v době, kdy bylo nutné reagovat na stále stoupající celorepublikový trend v distribuci a výrobě omamných a psychotropních látek a na snižování věkové hranice konzumentů drog.

Zahrnuje cyklus pravidelných lekcí pro žáky prvních až devátých tříd základní školy a je realizován v průběhu školního roku. Obsahuje témata jako jsou například šikana, násilí, alkoholová a nealkoholová toxikomanie, týrání a zneužívání dětí apod. Současně s přednáškovou činností je využívána videoprojekce a pro přiblížení reálného světa jsou děti seznamovány i s vhodnými případy z policejní praxe. Dalšími motivujícími prvky, které projekt ztraktivňuje, jsou jednorázové i dlouhodobé soutěže (např. výtvarné), prezentace výsledků jednotlivých soutěží v regionálním tisku, odměňování výherců drobnými dárkovými předměty a v neposlední řadě také návštěvy různých pracovišť policie.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BENÍŠKOVÁ, Tereza. *První třídou bez pláče*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1906-1
2. ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vydání, Brno: Nakladatelství Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-060-0
3. ČAPEK, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1718-0
4. ELTERN IM NETZ. *Alkohol und Rauche*. [cit. 2009-09-01] URL: <http://elternimnetz.de>
5. ESPAD 2007. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách*. [cit. 2009-09-01] URL: <<http://www.drogy-info.cz>>
6. FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3
7. GJURIČOVÁ, Jitka. *Sociální aspekty trestné činnosti dětí a mladistvých*. Policista. 2007, č. 9, s. 3. ISSN 1211-7943
8. HAVRDOVÁ, Egle. *Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže*. 1. vydání, Praha: centrum pro veřejnou politiku, 2007. ISBN 978-80-239-9950-1
9. JELÍNEK Jiří a kolektiv. *Trestní zákon a trestní řád*. 26. vydání, Praha: Nakladatelství Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-731-7
10. KOUDELKOVÁ, Anna. *Psychologické otázky delikvence*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-022-6
11. KOUKOLÍK, František, DRTINOVÁ, Jana. *Zlo na každý den – Život s deprivanty I*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Galen, 2001. ISBN 80-7262-088-6
12. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-1718-0
13. MATĚJČEK, Zdeněk, BUBLEOVÁ, Věděna, KOVAŘÍK, Jiří. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vydání, Praha: Vydavatel Psychiatrické centrum Praha, 1997. ISBN 80-85121-89-1

14. MATOUŠEK, Oldřich, MATULOVÁ, Andrea, KOPOLDOVÁ, Bedřiška, CHALUPOVÁ, Jana, HALÍK Tomáš. *Práce s rizikovou mládeží*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Portál, 1996. ISBN 80-7178-064-2
15. MATOUŠEK, Oldřich, KOLÁČKOVÁ, Jana, KODYMOVÁ, Pavla. *Sociální práce v praxi*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X
16. MATOUŠEK, Oldřich, KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. 2. vydání, Praha: Nakladatelství Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X.
17. METODICKÝ PORTÁL RVP *Střediska výchovné péče*. [cit. 2009-09-01] URL: <<http://www.rvp.cz/sekce/830>>
18. MINISTERSTVO VNITRA. *Přestupek a trestný čin mladistvých*. [cit. 2009-09-01] URL: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/souteze/2006/sod/trest_ciny/2prestupek-tc-mladi-skoda-sazba.pdf>
19. NOVOTNÝ, Petr. *Epidemie delikvence*. 1. vydání, Liberec: Vydavatel Dialog, 2006. ISBN 80-86761-45-2
20. ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MV. *Zkušenosti policistů z preventivní práce v České republice*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Themis, 1999. ISBN 80-85821-78-8
21. PAVLOVSKÝ, Pavel a kolektiv. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Grada, 2009. ISBN 80-247-2618-2
22. PEŠATOVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 2. vydání, Liberec: Vydavatel TUL, 2006. ISBN 80-7372-087-6
23. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Dobrá praxe*. [cit. 2010-02-01] URL: <<http://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-dobra-praxe.aspx>>
24. SDRUŽENÍ PRO PROBACI A MEDIACI J JUSTICI. *Učební program - mladiství*. [cit. 2009-09-01] URL: <<http://www.spj.cz/index.php?page=28>>
25. SOCHŮREK, Jan. *Úvod do sociální patologie*. 1. vydání, Liberec: Vydavatel TUL, 2009. ISBN 978-80-7372-448-1
26. ŠÁMAL, Pavel. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 2. vydání, Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-375-5

27. ŠVEJDA, Gabriel. Mediální komunikace a jejich negativní vliv na výchovu dětí a mládeže. *Policista*. 2008, č. 4. ISSN 1211-7943
28. ŠVINGALOVÁ, Dana. *Kapitoly z psychologie, II. díl*. 2. vydání, Liberec: Vydavatel TUL, 2005. ISBN 80-7083-960-0
29. TRESTNÍ ŘÍZENÍ. *Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých*. [cit. 2009-09-01]
URL: <<http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>>
30. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pracovníky policie a vězeňské služby, 1. díl*. 1. vydání, Liberec: Vydavatel TUL, 2003. ISBN 80-7083-702-0
31. *Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb.* 2. vydání, Praha: Nakladatelství Armex Publishing, 2009. ISBN 978-80-86795-75-1
32. *Zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb.* 2. vydání, Praha: Nakladatelství Armex Publishing, 2009. ISBN 978-80-86795-75-1
33. *Zákon o Probační a mediační službě č. 257/2000 Sb.* [cit. 2009-09-01] URL:
<http://www.pmscr.cz/scripts/index.php?id_nad=24>
34. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.* [cit. 2009-09-01] URL:
<<http://ley.cz/?s88&q88=all>>
35. *Závazný pokyn policejního prezidenta Policie ČR č. 8/2002 Sb.* Praha: Vydavatel Policejní prezidium, 2002.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1. Věk dětí	40
Tabulka č. 2. Záliby dětí	40
Tabulka č. 3. Zájmové kroužky	41
Tabulka č. 4. Záškoláctví	42
Tabulka č. 5. Členství v partě	42
Tabulka č. 6. Zájem o partu	43
Tabulka č.7 Vzájemné vztahy	44
Tabulka č. 8. Kamarádství dětí	45
Tabulka č. 9. Důvěra dětí v případě řešení problému	45
Tabulka č. 10. Negativní činnost dětí	46
Tabulka č. 11. Věk provedení deliktu	47
Tabulka č. 12. Negativní činnost dětí	47
Tabulka č. 13. Vliv party a kamarádů	48
Tabulka č. 14. Důvod negativní činnosti	48
Tabulka č. 15. Recidiva činnosti	49
Tabulka č. 16. Důvod recidivy činu	49
Tabulka č. 17. Důvod neprovedení činu	50
Tabulka č.18. Sledování negativního činu	51
Tabulka č.19. Druh negativní činnosti	51
Tabulka č.20. Druh deliktu	52
Tabulka č 21. .Kdo delikt provedl	52
Tabulka č. 22 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa v letech 2004-2008	53
Tabulka č. 23 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých v České republice v letech 2004-2008	54

Tabulka č. 24 TČ Česká Lípa 200456
Tabulka č. 25 TČ Česká Lípa 200556
Tabulka č. 26 TČ Česká Lípa 200657
Tabulka č. 27 TČ Česká Lípa 200757
Tabulka č. 28 TČ Česká Lípa 200858
Tabulka č. 29 TČ nezletilých 2004 až200858
Tabulka č. 30 TČ mladistvých 2004 až 200859
Graf č. 1. Věk dětí40
Graf č. 2. Záliby dětí41
Graf č. 3. Zájmové kroužky41
Graf č. 4. Záškoláctví42
Graf č. 5 Členství v partě43
Graf č. 6. Zájem o partu43
Graf č. 7. Vzájemné vztahy44
Graf č. 8. Kamarádství dětí45
Graf č. 9. Důvěra dětí v případě řešení problému46
Graf č. 10. Negativní činnost dětí46
Graf č. 11. Věk provedení deliktu47
Graf č. 12. Negativní činnost dětí47
Graf č. 13. Vliv party a kamarádů48
Graf č. 14. Důvod negativní činnosti48
Graf č. 15. Recidiva činnosti49
Graf č. 16. Důvod recidivy činu49
Graf č. 17. Důvod neprovedení činu50
Graf č.18. Sledování negativního činu51
Graf č.19. Druh negativní činnosti51

Graf č.20. Druh deliktu52
Graf č 21. .Kdo delikt provedl52
Graf č. 22 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých na okrese Česká Lípa v letech 2004-200854
Graf č. 23 Celkový počet spáchaných trestných činů nezletilých a mladistvých v České republice v letech 2004-200855
Graf č. 24 TČ Česká Lípa 200456
Graf č. 25 TČ Česká Lípa 200556
Graf č. 26 TČ Česká Lípa 200657
Graf č. 27 TČ Česká Lípa 200757
Graf č. 28 TČ Česká Lípa 200858
Graf č. 29 TČ nezletilých 2004 až 200858
Graf č. 30 TČ mladistvých 2004 až 200859
Graf č. 31 TČ nezletilých Česká Lípa 2004 -200859
Graf č. 32 TČ mladistvých Česká Lípa 2004 -200859

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Anonymní dotazník pro děti základních škol

Příloha č. 1

ANONYMNÍ DOTAZNÍK

Předkládaný dotazník je anonymní a to znamená, že se nikdo nedozví, jak jsi odpověděl(a). Proto neuvádějte své jméno a odpovídejte prosím pravdivě. Tento dotazník se týká průzkumu trestné činnosti mládeže. Dotazník vyplňte dle instrukcí a odpovědi kroužkujte. Děkuji.

I. ČÁST

- 1. Jsi:** dívka chlapec
- 2. Je ti:** 9 10 11 12 13 14 15 více než 15 **let**
- 3. Chodíš do:** 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9 **třídy**

4. Tvé záliby (zakroužkuj max.2):

- PC + internet + TV
- zájmové kroužky
- čtení knih
- sport
- jiné (doplň jaké):

5. Jaké navštěvuješ kroužky, kursy, apod.?

- žádné
- hudební (tanec, zpěv, hudební nástroje)
- sportovní (fotbal, basketbal, volejbal, tenis, hokej apod.)

6. Chodíš za školu, nebo sis to někdy zkusil(a)?

ANO NE

7. Chovají se děti ve vaší třídě k tobě slušně?

ANO NĚKDY NE

8. Pokud se k tobě děti ve třídě nechovají slušně, proč myslíš že tomu tak je (doplň):

9. Máš ve třídě kamarády

ANO JENOM PÁR NE NEVÍM

10. Pokud máš ve škole problém svěříš se : rodičům, kamarádům, učitelům...?

Napiš komu:.....

11. Patříš do nějaké party?

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE NEVÍM

12. Pokud nepatříš k nějaké partě, chtěl(a) bys tam patřit?

ANO NE

II. ČÁST

Už jsi někdy provedl(a) něco, co se nesmí, je zakázané, protizákonné:

například ukradl(a) jsi něco doma, ve škole, kamarádovi, v obchodě, ..., úmyslně jsi někomu něco zničil(a) /lak na autě, sprejerství, kolo, .../, někomu jsi neprávem ublížil(a), zbil(a) ho, šikanoval(a), týral(a) zvíře, užil(a) jsi alkohol, kouřil(a) jsi, vyzkoušel(a) jsi drogy?

ANO

(Pokračuj v levé části dotazníku)

1. Kolik ti bylo let?

9 10 11 12 13 14 15 let více let

2. Co jsi provedl(a)?

- kradl(a) jsem
- něco jsem zničil(a)
- kouřil(a) jsem
- pil(a) jsem alkohol
- ubližoval(a) jsem /šikanoval(a) jsem/
- něco jiného (*doplň*):.....

3. Udělal(a) jsi to sám(a) nebo v partě?

sám(a) bylo nás víc v partě

4. Proč jsi to udělal(a)?

- byl(a) jsem donucen(a)
- z nudy
- chtěl(a) jsem to jen zkusit
- z pomsty
- kvůli partě

5. Udělal(a) bys to znovu?

ANO (*zakroužkuj proč ano*):

- nechytily mne
- pro zisk
- z frajerství
- jiný důvod (*doplň*):

NE (*zakroužkuj proč ne*)

- nestojí mi to za to
- mám strach
- zklamal(a) bych rodiče, učitele.....

-jiný důvod (*doplň*):.....

NE

(Pokračuj v pravé části dotazníku)

1. Viděl(a) jsi někoho kdo by dělal něco zakázaného?

ANO

NE

2. Pokud ANO, co prováděl ten koho jsi viděl(a)?

- kradl
- něco ničil
- kouřil
- pil alkohol
- ubližoval (šikanoval)
- něco jiného (*doplň*):.....

3. Už mi někdo (zakroužkuj hodící se):

- něco ukradl
- něco zničil
- ublížil
- nabízel cigaretu či alkohol
- nabízel drogu

4. Kdo to byl?

- kamarád
- někdo z party
- cizí člověk
- někdo jiný (*doplň*)

Jana ŠIMKOVÁ

Datum:

